

# Адыгэ Голос адыга макь

№ 219 (20732)

2014-рэ илһэс

ГЪУБДЖ  
ШЭКИОГЪУМ и 18кышгэгъыагъу кыдэжы  
кышгэгъыагъу кыдэжы  
WWW.ADYGVoice.RU

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет



## Илһэс 20 хъугъэу юф ашлэ

**Адыгэ Республикэм и Лышхъэу Тхаклу-щынэ Аслъан Адыгеим ибзыльфыгъэхэм я Союз итхьаматэу Светлана Дорошенкэмрэ ащ итхьаматэгоу Бжышлэ Фатимэтрэ тыгъуасэ ригъэблэгъагъэх.**

Мы организацием илофшлэн зэрэзыхьхэрэм, зэфэхьысыжхэм, пшъэрылхуэу зыфигъэуцужыхьхэрэм, гумэклыгоу ялэхэм лъэныкхьхэр атегушылагъэх.

С. Дорошенкэм пэублэ псалъэ кышлызэ унагъом, ным, сабийхэм, сэкъатныгъэ зилэ цыфхэм ягумэклыгохэр зэхэ-зышлэу, сьд фэдэрэ лъэныкхьхэр илэпылэгъу къафэхурэ АР-м и Лышхъэу рэзэныгъэ гуцылэхэр пигбохыгъэх ыкли Урысыем ибзыльфыгъэхэм я Союз итхьаматэу Екатерина Лахова ыцлэклэ Тхаклушынэ Аслъан «тхьауегъэпсэу» рилуагъ. Ащ нэмыклэу, республикэм ипашэ иунашхьоклэ къафатлупшыгъэ ахьцэ илэпылэгъур зыцкылагъэм зэрэпэуагъэхьагъэр, ащ ишлуагъэклэ зэхэщэн юфхэм анэмыклэу, нэбгырабэхэм яшлуагъэ арагъэклын зэралъэ-

кыгъэр ащ кыыхигъэщыгъ. Мы организациер зылажъэрэр мыгъэ илһэс 20 зэрэхурэм фэгъэхьыгъэ мэфэкл юфтхьабзэу зэхэщэтым игугъу кышлыгъ.

АР-м ибзыльфыгъэхэм я Союз икьутамэхэр республикэм муниципальнэ образованиехэм ащызэхашагъэх. Мыкыуапэ нэмыклэу ахэм эклэми зэфэхьысыж конференциехэр ащыкылагъэх. Джащ фэдэу псэуплэбэмэ бзыльфыгъэхэм ясоветхэр ашагъэпсыгъэх.

Дзэм кыулыкъу шызыхьырэ ныбжыкыкхэм яфитыныгъэхэр кыуэхумэгъэнхэмклэ мы организацием епхыгъэ дзэклэпхэм янэхэм я Союз юфшхо зэригъэцаклэрэр кылуагъ Ф. Бжышлом. Цыфэу кыуалэхэрэм ялофыгохэр ежхэм зэхэщэн амал ямылэ зыхьуклэ, республикэм иминистерствэхэм, икыу-

лыкъу зэфэхьысхьафхэм зызэ-рафагъазэрэр, а зэпхыныгъэм шлуагъэ кызыреритырэ ащ кыыхигъэщыгъ.

Бзыльфыгъэхэм я Союз зы-зэхашагъэр илһэс 20 зэрэхурэм фэгъэхьыгъэ мэфэкл конференциеу тыгъэгъазэм и 12-м шылэщтым АР-м и Лышхъэу кырагъэблэгъагъ. Илһэс пчъагъэхэм кыклоцл чанэу юф зышлэгъэ бзыльфыгъэхэм ащыцхэм Адыгеим и Лышхъэу ирэ-зэныгъэ тхылхэр, шытхуцлэхэр конференцием щаратыжыштыгъ.

— *Илһэс 20 хъугъэу мы организацием хэтхэм шьугу етыгъэу юф шьолшэ. Тапэкли а гъогум шьутемыклэу, гъэхьагъэхэр шьушыхьэзэ ыпэклэ шьулыкылотэнэу шьуфэхэло. Амалэу шылэмклэ тэ илэпылэгъу тыкышхуфэхьушт, тишлуагъэ шьодгъэкышт, — кылуагъ Тхаклушынэ Аслъан бзыльфыгъэхэм заккыфигъазэзэ.*

**ТХЪАРКЪОХЪО Адам.**

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

### НЕПЭ КЪЫХЭТЫУТЫХЭРЭМ АЩЫЩХЭР:

#### Я 3-рэ нэклубгъор

**Телерадиокомпаниеу «Адыгеим» лъэпкыым ыгъэлаплэщтыгъэ джэныкхьом фэгъэхьыгъэ проектэу ыгъэхьазырырэм фэгъэхьыгъ.**

#### Я 4 — 5-рэ нэклубгохэр

**Адыгэм иорэдыло-тхыдэлотэ цлэрылохуэ Клуай Зэфэсрэ Исмахьилэрэ кыатегушыгъ.**

#### Я 6-рэ нэклубгъор

**Зыклэ ушэтынхэм зэхьокыныгъэу афэхьугъэхэр.**

## Псэоляккэм ишлын рагъэжыагъ

**Шлоклэ зымылэ медицинэ страхованиемклэ Урысые Федерацием ифонд икьутамэу Адыгеим шылэр зычлэтышт унаклэм иапэрэ мыжъо игъэтлылын фэгъэхьыгъэ зэхэхьэу тыгъуасэ шылагъэм хэлэжыагъ Адыгэ Республикэм и Лышхъэу Тхаклу-щынэ Аслъан.**

Республикэм ипашэ игъусагъэх АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, депутатхуэ Мырзэ Джанбэчрэ Ирина Ширинэ, Мыкылопэ кэлэ администратием ипашэу Александр Наролиныр, нэмыкыхэр.

АР-м и Лышхъэу пэублэ псалъэ кышлызэ, мэхьанэшхо зилэ административнэ псэуалэм ишлын зэрэрагъажьэрэмклэ кызэрэуагъыгъэхэм къафэгъушлуагъ. Цыфхэм яфэлэ-фашлэхэр зэрифэхьуашэу гъэцэклэгъэнхэм, тишъолыр имедицинэ кыулыкъу хэхьоныгъэхэр ышлынхэм мы проектэр зэрэ-фэлэжъэщтыр республикэм ипашэ хигъэунафыкыгъ. Нэужым Тхаклушынэ Аслъан АР-м псауныгъэр кыуэхумэгъэнымклэ иминистрэу Мэрэтыкыо Рустемрэ ыпшэкклэ зигугъу кыэтшыгъэ фондэм икьутамэ ипашэу Хьагъэудж Марыетрэ игъусэхуэ унаклэм иапэрэ мыжъо агъэтлылыгъ. Джащ фэдэу Адыгеим ыкли фондэм ичлэплэ кьутамэ афэгъэхьыгъэ документальнэ фильмыр, сурэтхэр ыкли тапэклэ кыэхьушт лэужхэм афэклорэ псалъэр зыкылоцылэ капсулэр члатлагъ. Илһэс 50 зытекыкылэ ар кызызтырахыжыныуэ зэдаштагъ.

Зэрагъэнэфагъэмклэ, унаклэм ишлын мы илһэсым ишэклогъу мазэ рагъэжыаныш, 2016-рэ

илһэсым имэкъуогъу мазэ нэс аухышт. Къатищэу зэтетышт псэуалэм квадратнэ метрэ минрэ ныкхьорэм еху илһышт, аужырэ шапхьэхэм адиштэу зэтэгъэпсыхьэгъэщт. Ащ пэлу-хьащт сомэ миллион 77-м ехур федеральнэ гупчэм кытлупшышт. Псэолъшлэ юфшлэнхэр ыгъэцэклэщтыгъ пшъэдэклыжыу ыкхьэрэмклэ гъунэпкыгъэ гъэнэфагъэ зилэ обществэу «Аква Строй Сервис» зыфилорэм.

— Шлоклэ зымылэ медицинэ страхованиемклэ Урысые Федерацием ифонд икьутамэу Адыгеим шылэм ишлоигъоныгъэкклэ мы проектым игъэцэклэн ыуж тыхьагъ, ащклэ федеральнэ гупчэм кытлупшышт. Социальнэ мэхьанэ зилэ псэоляккэ зэрэтилэщтым даклоу, фондэм икьутамэ икыулыкъу-шлэхэр ыпэкклэ зычлэсыгъэхэ унэр АР-м гъэсэныгъэмрэ шлэныгъэмрэклэ и Министерствэ еттыжыштыгъ. Ыпэкклэ мыр клэпэ-цыкылу ыгыпнэу зэрэщытыгъэр кыдэтлытытэзэ, ар иклэрыклэу зэтэдгъэпсыхьажыныуэ, гъэсэныгъэм иучреждение тшыжыкыныуэ унашэ тшыгъэ. Непэ клэ-лэцкылу ыгыпнэу клонэу чэ-зыум хэт сабийхэм япчъагъэ нахь маклэ шыгъэным ар фэлорышлэшт. Пшъэрылэ шхьалэу зыфэдгъэуцужыхьхэрэм а лъэныкхьор зыклэ ащыц, — кылуагъ Тхаклушынэ Аслъан.

**ТХЪАРКЪОХЪО Адам.**

### Лытэныгъэшхо зыфэсшырэ Аслъан Кытэ ыкхьор!

Республикэу Саха (Якутием) шыпсэхурэри, сэ сшъхьэкли лъэшэу тыпфэраз гуцылэ фабохуэ Адыгэ Республикэм лъэпкэ оредымрэ къашьомрэклэ и Къэралыгъо ансамблэу «Испльамыем» кытфебгъэхьыгъэхэм апае.

Лъэпкхэм языкыныгъэ и Мафэ зыщыхагъэунафыкыгъэм — 2014-рэ илһэсым шэклогъум и 5-м — бэрэ тызажэщтыгъэ концертэр зигугъу кыэтшыгъэ творческэ коллективым Республикэу Саха (Якутием) икьэлэ шхьалэу Якутскэ кышитыгъ. Адыгэ музыкальнэ културэм икызызтегъэнэжыын лъэшэу уналэ зэрэтебгъэтырэр кыушыхьатэу коллектив цлэрылом адыгэхэми, Темыр Кавказым шыпсэурэ нэмыкы лъэпкхьэми якултурэ Республикэу Саха исхэр нэлуасэ фишыгъэх.

Якутием шыпсэхурэр лъэшэу ягуапэу артист цлэрылохэм яконцерт еплыгъэх, адыгэхэм якъашьохэмрэ яорэдхэмрэ нэлуасэ зафашыгъ. Ансамблэр нэмыкхэм зэрэтекыларэм, музыкэмклэ амалыкыларэм, музыкальнэ стиль

зэфэхьысхьафхэр зэригъэфедэхэрэм, ау адыгэ оредхэм якъэлуагъэ зэрамыукохэрэм ахэр шыгъуазэ хъугъэх. Оредэу кылуагъэхэр, артистхэр кызырэрэшлуагъэхэр, музыкальнэ лэмэ-псымэхэм кызырэрэрагъэлуагъэхэр концертим еплыгъэхэм лъэшэу агу рыхьыгъэх.

Джащ фэдэу Якутием шыпсэхурэм «тхьауегъэпсэу» рало ансамблэр зэхэзышагъэу ыкли ащ ихудожественнэ пащэу, Урысые Федерацием, Адыгэ Республикэм, Къэрэщэе-Щэрджэс Республикэм янароднэ артистэу, Пшызэ шьолыыррэ Къэбэртэе-Бэпкыар Республикэмрэ искусствэхэмклэ язаслуженнэ юфышлэшхоу, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо премие илауреатэу, Адыгеим имызакоу, Урысыеми ямузыкальнэ културэ зилахьышхо хэзышыхьэгъэ композиторэу Нэхэе Аслъан. Якутием шыпсэурэ лъэпкхэм шьуэтыжыпашьэхэм якултурэ кызызтезыгъэнагъэхэм осэшхо афашы. Тхьауегъэпсэу осэлэ!

**Республикэу Саха (Якутием) и Лышхъэу Е. А. БОРИСОВ**

## Щылэныгъэр иклэсагъ

Я 60-рэ ильэсхэм творческэ клочлакэу литературэм кыыхэагъэхэм Бэгъ Нурбий зэу ащыщ. Щыф шырыт зэкляупклагъэу, гупсэфэу, щылэныгъэм нэшлуклэ халпъэу ары усаклоу Бэгъ Нурбий хэти зэришлэрэр. Шэклогум и 18-р — Бэгъ Нурбий кызы-хъугъэ маф.

Литературэр, гупшысэн-тхэ-ныр игъэшлэн мурадыгъ. Ильэс 57-рэ кыгъэшагъэр. Ау а ох-тэ клэким ащ маклэп шызэшлуихыгъэр. Ытхыхэрэр 1962-рэ ильэсым кыщегъэжыгъэу хиутыгъэх. Нурбий иусэхэмрэ ипоэмэхэмрэ зыдэт тхылъи 7 адыгабзэкля ыкли зы тхылъ урысыбзэкля кыдыгъэ-кыгъэх: «Хъарым пчэр фылуехы», «Тыгъэпс», «Гъэбжъу огыот», «Гъэтхэ нэлпэгъу», «Къошыныжъым итхыд», «Чыгум игупсэф», «Гъэшлэрэ тын». Усэклэ тхыгъэ романэу «Мэшлочэ мыклуас» («Поле добра») зыфилорэ тхылъыр урысыбзэкля Москва 1982-рэ ильэсым кыщыхаутыгъ.

Бэгъ Нурбий иусэхэм гу зэ-лукыгъэкля щылэныгъэм ар зэрэхэтыгъэр кыуауатэ. Ильэпкэ зэрильаплэр, цыфхэр зэриклэ-сэр къахэщы исатыр жъугъэхэм. Итхылъхэм цэу афишлыгъэхэм иусаклор ыльэгъурэм, кыдэхъурэм зэрагъэразэрэр къахэщы. Зафэу, къабзэу тхэ-щыгъэ.

Нурбий иусэхэр тхэкло куп атхыгъэхэр зыдэт тхылъэу «Ки-

мэ иорэдхэр» зыфилорэм, «Истоки», «Зэкшошныгъэм», «Кубань», «Литературнэ Россием» кыарыхагъэх. Иусэмэ ащыщхэр адыгэ композиторхэм орэдышбохэм аралъхагъэх.

Бэгъ Нурбий итворчествэ мэханэ фашлэу тилитературоведхэм лэф дашлагъ. Ахэм ащыщых Щэшлэ Казбек, Къуныжъ Мыхъамэт, Цуамыкьо Тыркубий. Усаклом ыныбжъ ильэс 70-рэ зэхъуми (2007), 75-рэ мэфэклри тиреспубликэ дахэу шыагъэунэфыкыгъэх, усаклом лъэпкым егъэлаплэ, уасэ фешы.

Нурбий журналист сэнэхъат мыпсынклэми дахэу рылэжыагъ, гъэзетэу «Адыгэ макъэм» литературэмрэ культурэмрэкля иотдел ипэшагъ. Гушылэ лые ымышлэу, илоф лэпкля-лпакляу ыгъэацклящтыгъэу кьалотэжы.

Усаклом итворческэ лэжыгъэ щытхуцлэхэри, нэмыкл шу-хъафтынхэри кырапэсыгъэх. Адыгэ Республикэм культурэмкля изаслуженнэ лэфышл, Андырхъое Хъусен ыцлэклэ щыт премием илауреат. Урысые Федерацием итхаклохэм я Союз



1989-рэ ильэсым кыщегъэжыагъэу хэтыгъ.

Усаклом 1937-рэ ильэсым Теуцожь районым ит кьуаджэу Нэчэрэзые кыщыхуыгъ. Мыекъуапэ мэкъумэщхызмэт техникумыр кыщыхуыгъ, зоотехникэу зы ильэсрэ колхозым лэф щылагъ. 1959 — 1964-рэ ильэсхэм Адыгэ кьэралыгъо клэлэгъэджэ институтым щеджагъ. Ильэс 16-у гъэзетэу «Адыгэ макъэм» зылуыгъэми, клэлэцыкы журналу «Жьогъобыным» иредакторэу зыщытыгъэ ильэситлуми адыгабзэм, адыгэ культурэм, лъэпкэ шэн-хабзэхэм якъэу-хъумэнклэ лэфышхо ышлагъ, итворчествэкля адыгэ литературэр ыгъэбаигъ.

**МАМЫРКЬО Нуриет.**

## Анахь дэгъухэм ахалъытагъэх

Зэнэкъокъоу «Урысыем итовар лъэпкыи 100 анахь дэгъухэр» зыфилорэм ифедеральнэ чэзыу иклэуххэр зэфахысыжыгъэх.

2014-рэ ильэсым илауреа-тыцлэр къафаусыгъ Адыгеим кыщашлырэ товар лъэпкыитлурэ зы фэло-фашлэрэ: Мыекъопэ пивэш заводым ипивэ лъэпкэу «Майкопское честное» зыцлэмрэ Мыекъопэ машинэшл заводым кыдыгъэклэрэ манипуляторэу ЛВ-190 зыфилорэмрэ. Зэнэкъокъум идипломан-тыцлэ товар лъэпкыиплэрэ зы фэло-фашлэрэ къафагъэшшоагъ.

Федеральнэ чэзыум ыпэкля зэнэкъокъоу «Урысыем итовар лъэпкыи 100 анахь дэгъухэр» зыфилорэм ирегиональнэ клэуххэр зэфахысыжыгъагъэх. Ахэм предприятия 9 ахэлэжыгъагъ. Продукцием идэгъугъэ лъэшэу зэрэагъэхъуагъэм ыкли товархэмрэ фэло-фашлэхэмрэ щынэгъончъэу зэрэщытхэм афэшл дипломхэр афагъэшшошгъагъэх.

Качествэм и Европейскэ тхъамафэу Адыгеим щаухырэм ехылылэгъэ конференциеу шэклогум и 20-м щылэщтым федеральнэ чэзыум клэухэу фэхуыгъэхэр кыщалоштых ыкли щытхур къэзылэжыгъэхэм шуухафтынхэр царатыжы-щытх.

Урысые зэнэкъокъум иклэухмэ атегъэпсыкыгъэу «Региональный центр стандар-



тизации, метрологии испытаний» зыфилорэм икомиссии кырахылылэгъэгъэ продукцием ыкли фэло-фашлэхэм ясурэтхэр, ахэм апыль справочнэ кьэбархэр зыдэтхэ каталог кыдагъэклыщт.

— Шэны зэрэтфэхуыгъэу, мэфэкл лэфтхъабзэхэм адистэу зэнэкъокъоу «Урысыем итовар лъэпкыи 100 анахь дэгъухэр» зыфилорэм иклэуххэр мэфэкл шыклэм тетэу зэфэтхысыжыщтых ыкли товар лъэпкэ анахь дэгъухэм якъэгъэлъэгъо-ни зэхэтщэщт, — кыуагъ Стандартизациемкля, метрологиемкля кьэралыгъо шьолъыр гупчэу Адыгэ Республикэм щылэм ипашэу Матыжъ Аслан.

**СЭХЪУТЭ Нурбий.**

## Лъэсрыкloxэм апай

Мы ильэсым имэзи 10 гъогу зэпырыкыплэхэм хуыгъэ-шлагъэу кьатехуыагъэхэм ахэхуагъ.

Ахэм япчъагъэ республикэм 40-м щынэсыгъ (хэхуагъэр процент 42-м еху), мы хуыгъэ-шлагъэхэм нэбгырих ахэклодагъ (хэхуагъэр проценти 100), шьобжхэр ахэзыхыгъэхэр нэбгырэ 34-рэ (процент 36-кля нахыб).

Водительхэу шапхэхэр, анахъэу гъогу зэпырыкыплэхэм, ащызыукъохэрэм якъыхэгъэ-щын, гъогурыкылоныр щынэгъончъэу гъэпсыгъэным апае мы мазэм и 11-м кыщыублагъэу

и 19-м нэс Адыгэ Республикэм пэшлорыгъэш лэфтхъабзэ щыреклокы. Гъогу-патруль кьулыкьум ибатальон шъхъаф хэтхэм а уахътэм анахъэу аналэ зытырагъэтыщхэр водительхэу лъэсрыкloxэм гъогу язымытыхэрэр арых. Ау лъэсэу зеклохэрэри зыфэсакыжынынхэм мэхъаншхо ил, ахэми гъэлъэшыгъэу альпылпэ-щытх.

**ПАТИКЬО Ичрам.**  
Полицием иподполковник.



Гъогухэм атэхуыхэрэ хуыгъэ-шлагъэхэм ахэкла-дэхэрэм я Дунэе шлэж мафэу шэклогум иящэнэрэ тхъаумафэ Урысыем шыагъэунэфыкы.

Мы мафэм Адыгеимрэ Пшы-зэ шьолъыррэ зэзылхырэ лъэмыджитлум гъогурыкылоныр щынэгъончъэнымкля Кьэралыгъо автоинспекцием и Гъэлорышлэпэу АР-м щылэм лэфтхъабзэу «Лудэнэ пльыж» зыфилорэр ащызэхашагъ. Ныбжыкля нэбгырэ 300 фэдиз ащ хэлэжыагъ.

Гъогу хуыгъэ-шлагъэхэм ахэ-клодагъэхэм ацлэхэмрэ альэ-кьуацлэхэмрэ, ахэм аныбж зы-тетхэгъэ плакатхэр нэбгырэ пэпч ылыгыгъэх, ахэр лудэнэ

плъыжкля зэпхыгъагъэх.

«Лудэнэ пльыжкля» лэфтхъабзэм зэреджагъэхэм гупшысэ куу хэлъ — луданэр зэрэпсыгъоу, псынклэу зэрэ-зэпычыщтым фэдэу гъогуры-кылым ишапхэхэр зыукъохэрэм ящылэныгъэ нэгъэуплэ-плэгукля аухын альэкыщт.

Лъэмыджым узыщытхэащт бгъуитлумкля «Мыхэр гъогу ху-гъэ-шлагъэхэм ахэклодагъэх» зы-филорэ плакат инхэр кыты-рагъэуцогъагъэх. Адыгеим ыкли

Пшызэ шьолъыр яллыкloxэм лъэпкэ шуашэхэр зыщыгъхэр гъогу гузэгум итыгъэх. Ащкля кьагъэлъэгъуагъ шьолъыритлум зыкыныгъэрэ зэгурылонгъэрэ азыфагу зэрильыр ыкли гъо-гум тетхэм ящылэныгъэ кьа-ухъумэнэу зэрэфаехэр.

Лэфтхъабзэр зыщыклогъэ лъэмыджхэм кьатехэрэ авто-мобильхэр зэрэчэхэрэм кы-щагъаклящтыгъэ. Мы шлэж ма-фэм псаухэм сакыныгъэ, гу-лытэ ин къахэфэн зэрэфа-ем фишагъэх.

Хэткли шъэфэп зэрэдунаеу ильэс кьэс гъогу хуыгъэ-шлагъэхэм ахэкладэхэрэм япчъа-гъэ зэрэщыхахорэр. Ахэм яна-хыбэм ныбжыкля дэдэхэу, ильэс 30-м аныбж нэмысы-гъэу, ядунай ахъожы. Гъогуры-кылым хэтхэр зыфэсакыжы-хэу, шапхэу щылэхэр амыу-кьохэмэ, тхъамыклэгъо хуыгъэ-шлагъэу кьэхуэхэрэр нах макля хуыщтых.

Мы мэфэ дэдэм Мыекъуапэ дэт Гупчэ мэщытым ыкли Свя-то-Никольскэ чылысым гъогу хуыгъэ-шлагъэхэм ахэклодагъэ-хэм яшлэж ащагъэлъэплагъ, гъогум щызеклохэрэм Тхъэ афелъэлугъэх.

**ПАТИКЬО Анет.**



Къунчыкьохъаблэхэу Мыекъуапэ щыпсэхуэхэрэм лъэшэу гухэкл ащыхуыгъ Хъэцлэцлэ Мухьдин Къэрэгъулан ыкъом идунай зэрихъожыгъэр. Дунаим ехыжыгъэ Мухьдинэ джэнэтым ихъащхэм ащыщ хъунэу, игупсэхэу, илахылыхэу кьэнагъэхэм псауныгъэ пытэ ялэнэу афэлъалох.

**Къунчыкьохъаблэхэм яобществэу «Гугъэм» игъэцэклэ-кло гупч.**

Лъэш дэдэу гухэкл тшыхъоу Хъэцлэцлэхэм тафэтхъаусыхэ ильэсыбэрэ Мыекъопэ транспорт предприятием ипэшагъэу, лэжэклошхоу, тиныбджэгъушлоу Хъэцлэцлэ Мухьдин Къэрэгъуланэ ыкъом идунай зэрихъожыгъэм фэшл.

Мухьдинэ Алахъ закъор шукля кызыпэгъоклыщхэм ащыщ хъунэу, илахылыхэм, игупсэхэм псауныгъэ пытэ ялэнэу тафэлъало.

Мухьдинэ лъэпкэ шульэгъу ин илагъ, ныбджэгъушлугъ, ыгукля кьэбзагъэ, хьалэлыгъ. Зышлэщтыгъэ цыф пстэуми, тэ, иныбджэгъухэми, джащ тетэу ар бэрэ тыгу илыщт.

**Къэзэнэ Юсыф, Гъонэжыкыо Руслъан, Унэрэкьо Рус-лъан, Беджэлды Амэрбий, Жаклэмыкыо Алий, Гыщ Султлан, Хъаудэкьо Батмыз.**

Урысые Федерацием изаслуженнэ псэолъэшлэу Клэдыклое Ким Якъубэ ыкъом идунай зэрихъожыгъэр лъэшэу гухэкл тшыхуыгъ. Шымылэжыым иунагъорэ илахылыхэмрэ тафэт-хъаусыхэ.

**Ныбджэгъухэр.**



Телерадиокомпаниеу «Адыгеим» ипашэу ЖакIэмкIэ Вячеслав пшэрылIэу кыгъэуцугъэм тетэу, адыгэмэ ятарихъ, якультурэ, яшэн-хабзэхэр кызыгъэлъэгукIырэ документальнэ къэтынхэр творческэ купхэм агъэхъазырын гухэлъ шылагъ. Хэутын IофхэмкIэ ыкIи къэбар жугъэм иамалхэмкIэ Федеральнэ агентствэм зэнэкIокъу зэрэзехищэрэр зызэхыхым, ащ хэлэжъэнхэ унашъо ашыгъ. Шапхъэхэм атетэу ищыкIэгъэ пстэури агъэхъазыри, грантыр къэралыгъо телерадиокомпаниеу «Адыгеим» кырихыгъ ыкIи федеральнэ мылIукIэ къэтынхэр джы агъэхъазырых. Кыыхэгъэщыгъэн фæе зэнэкIокъум шьолпыр 40-мэ ятелерадиокомпаниехэр зэрэхэлэжъагъэхэр ыкIи мылIукIэ кыпфатIупщыным пае ар уифэшъуашэу зэрэщытым икIэгъэщыпкIэжъын зэрэкIыныгъэр. Телерадиокомпаниеу «Адыгеим» иэкономист шъхъалэу КIыкI Хъарет кызыриуагъэмкIэ, къэралыгъо организациехэм ямызакъоу, коммерческэхэм зэнэкIокъум хэлэжъэнхэ фитыныгъэ ялагъ. Къэтынхэм ягъэхъазырын тегъэпсыхъэгъэ техникэ ыкIи цыфхэр зилэ компание пстэуми зэнэкIокъум хэлэжъэнхэ алъэкIыштыгъэ, творческэ лъэныкъом тегъэпсыхъэгъэ сценарнэ гухэлпыр игъэкIотыгъэу зэрагъэхъазырыгъэм мылIукIэ лъэныкъомкIи къэлъытэн куухэр рагъэгъусагъэх, ахэр

Адыгэ лъэпкъым сыдигъокIи ыгъэлъапIэщтыгъэ, мэхъэнэ хэхыгъэ зэритыштыгъэ джэныкъом фэгъэхъыгъэ проект къэралыгъо телерадиокомпаниеу «Адыгеим» егъэхъазыры. Джэныкъом епхыгъэу адыгэхэм хабзэу ялагъэхэр ащ кыщыраIотыкIыштых.

## «Джэныкъом» тырагъэблэгъэщт



Грантыр къэралыгъо телерадиокомпаниеу «Адыгеим» кырихыгъ ыкIи федеральнэ мылIукIэ къэтынхэр джы агъэхъазырых.



гупчэм кыщагъэшъыпкIэжъыгъэх. Шапхъэхэм ащыщыгъ нэмыкI шьолпырхэм кIэтынхэр атегъэпсыхъагъэхэу, ахэм кIащыбгъэлъэгъошъунхэу щытыныр, социальнэ мэхъанэ ялэныр.

Проектыр зыфэгъэхъыгъэщтыр зигукъэкIыр телевидением тематическэ къэтынхэмкIэ иотдел ипашэу Тэу Замирэ.

— Лъэпкъым икультурэ, ишэн-хабзэхэм афэгъэхъыгъэ

мыш фэдэ проект федеральнэ мылIукIэ тетхыныр кызырэддэхъугъэм лъэшэу тигъэгъушъуагъ, ау пшэдэкIыжъышхо зыхэлъ IофшIэн тапэ зэрилпыри дэгъоу кыдгурэлэ. Ащ джырэ уахътэм ыуж тит, тилъэкI дэхагъэу хэлпыр, унагъом имэхъанэ, хъакIэхэм ягъэлъапIэн — пстэури кыдгъэлъэгукIыным тыдэлажъэ. А зэкIэри джэныкъоу адыгэм егъашIэм ыгъэлъапIэщтыгъэм епхыгъ. Ащ щызырэгъуоштыгъэх, щыпщэрыхъэщтыгъэх, фæбэм ар икIэкIоплагъ, архитектурэм ылъэныкъокIи гъэшIэгъоныгъэ, — еIо Тэу Замирэ.

«Джэныкъо» зыцIэ проектыр документальнэ къэтыниплIэу зэхэтышты, къэтын пэпчъ такIыкI 25-рэ икIыхъэгъэщтыр.

Творческэ лъэныкъом тегъэпсыхъэгъэ сценарнэ гухэлпыр игъэкIотыгъэу зэрагъэхъазырыгъэм мылIукIэ лъэныкъомкIи къэлъытэн куухэр рагъэгъусагъэх, ахэр гупчэм кыщагъэшъыпкIэжъыгъэх.

Джэныкъом адыгэхэмкIэ мэхъанэу илагъэм елпытыгъэ къэтынхэр кызытегушъыштыгъэх. Джэныкъо машом фэсакъыштыгъэ бзылIфыгъэм иобраз икIэгъэлъэгъон дэлажъэхэрэр Тэу Замирэрэ Гъазые Бирамхъанрэ.

Джэныкъом щаупщэрыхыштыгъэ шхыныгъохэм афэгъэхъыгъэр зыгъэхъазырыхэрэр ТIэшъу Светланэрэ Дышъэки Хъабидэтрэ.

ХъакIэщ ордэхэу джэныкъом кIегъэтIысэкIыгъэхэу кIаIотыгъэхэр зэхэтэгъэхыштыгъэр Кушъу Светлан.

Джэныкъор зэрашIыштыгъэ шыкIэмрэ хъакIэхэр зэрэрагъэблэгъэщтыгъэхэмрэ кытфэзыIотэщтыр Даур Хъусен.

Кыыхэгъэщыгъэн фæе, тишъолпыр ичIыопс, ичIыплэ дахэхэм ямызакъоу, Къэбэртэе-



Бэлькъар, Къэрэщэе-Щэрджэс республикэхэм, хылушъо ШапсыгIи, Абхъазыми, Тыркуеми къэтынхэр ащытырахых. Джэныкъор — адыгэ пстэури зэ-

«Джэныкъо» зыцIэ проектыр документальнэ къэтыниплIэу зэхэтышты, къэтын пэпчъ такIыкI 25-рэ икIыхъэгъэщтыр.

зыпхырэ, ифэбагъэ зэзыщэлIэрэ кIуачIэу зэрэщытыр ащ кIеушыхъаты.

Къэтынхэм ягъэхъазырынкIэ творческэ купхэм IэпылIэгъу кIафэхъух Лъэпкъ театрем иIофшIэхэр, Къэралыгъо академическэ ансамблэу «Налмэ-

Лъэпкъ музей, КъокIыплэм щыпсэурэ лъэпкъхэм яискусствэкIэ Къэралыгъо музеем икIутамэу МыекIуапэ дэтым яIофшIэхэр. Мы зэпстэури къэтынхэм ахэлажъэх, ижъыкIэ адыгэхэм ящылэныгъэ, шэн-хабзэ дахэу ахэлыгъэхэр икIоу кыырагъэлъэгукIыныгъэм фэIорышIэх, яшъуашэхэри агъэфедэх. Мы зэпстэури лъэхъанэу кIагъэлъагъорэм нахъ пэблагъэу шыгъэным пае къэтынхэм ялахъ хэхыгъэхэр ащытырахыныгъэу зыхъакIэщыпчэхэр кIафэзылузыхыгъэхэр БолэкIо Аслъан, Бибэ Мурат, Хъэпэе Арамбий, Дыгъу Мирадж.

Хъурэ-шIэрэр шIэныгъэлэжъхэм кIаушыхъатыжъэу къэтынхэр гъэпсыгъэщтых. Ащ пае ахэм ахэлажъэх тишъолпыркIэ ЛэупэкIэ Нурбий, Тэу Аслъан, КъуекIо Асфар, УнэрэкIо Мирэ, ЦыкIуныбэ Аминэт, Бырсыр Абдулахъ, Паштэ Мадинэ.

Къэтынхэм ахагъэлажъэхэрэм аныбжъ мээитIум кыщыублагъэу илъэс 70-м нэсы.

ТыдэкIи адыгэ хабзэр щыпхырыштыгъ — нахъыкIэхэр нахъыжъхэм зэрафыштыгъэхэр, гъомылапхъэм мэхъанэу ратыштыгъэр, бзылIфыгъэхэмрэ



хульфыгъэхэмрэ язэфыштыкIэ ыкIи нэмыкIхэр.

Къэтынхэр зэкIэлпыкIохэу тыгъэгъээ мазэм, ИлъэсыкIэм ехъулIэу, эфирым кыыхъащтых, бэ гъэшIэгъонэу, дахэу, узыгъэгъушхоу ахэплъэгъон плъэкIыштыр, ныбжъыкIэхэм гъэсэпэтхыдэ ахахышты.

**МЭШIЛЭКIО Саид.**

Сурэтхэр къэтынхэр агъэхъазыры зэхъум тырахыгъэх.



## Шэныгъэ-практическэ

## Хьакурынэхабл

Лъэпсэ куу гъэшлэгъон ыкӀи хэгъэгъу тарихъым чыплэ хэ-хыгъэ щызилэ, лыгъэр зыща-гъэлъэплэрэ, намысыр зыща-мышхожырэ, лъэпкэ тарихъыр зыщыклауагъоерэ, акъыл-губзы-гъагъэр кызыщагъэгъунэрэ аб-дзэхэ къоджэху.

Псыхъоу Фарзэ иджабгъу нэпкэ клэрыс. Шэуджэн рай-оным игупч. 1863-рэ илъэсым мы чыплэм ар тӀысыгъэ. Апэ дэдэ къушхъэм кычӀэкӀи мыщ къэтӀысыгъэр Даур лъэпкыар ары. Фэрзэ лъышэ лъышэоу гъэ-гъэ Мэзышхо ахэр хэтӀысхъэ-гъагъэх. Аужылоу Хьакурынэ-хэр, МэрэтыкӀохэр, Хьорэлхэр къушхъэм кычӀэкӀи ахэм къаготӀысхъагъэх. Джауштэу хыхъозэ, чылэр чылэшхо хъугъэ ыкӀи ХьакурынэхаблэкӀэ (Хьакурынэ лӀакъом ыцӀэкӀэ) еджагъэх. Адыгеим ыкӀэралыгъо лъапсэ гъэпытэгъэнымкӀэ мэхъанэшхо зилэгъэ хъугъэ-шагъэу Черкесскэ (Адыгэ) автоном хэкум и Советхэм яапэрэ зэфэс тыгъэгъазэм и 7-м, 1922-рэ илъэсым Хьакурынэ-хабл зыщыклауагъэр. А унэр джырэ мафэхэм гъэкӀэкӀыгъэу мы хъугъэ-шагъэмкӀэ музей экспозициер щыгъэпсыгъ.

Хьакурынэхаблэ лӀыхъуж-хэм ыкӀи усаклохэм, лэжъэкӀо лэпсэ чанхэм яхэкӀу, якушъапӀ. Къоджэ гупчэ гъэпсэфӀипӀэ паркым Советскэ Союзым и ЛӀы-хъужэу, усаклоу Андырхъое Хьусен исаугъэт щыгъэуцугъ, улъыкӀуатэмэ, Хьусен ищылэ-ныгъэ ыкӀи итворчествэ, ип-семыблэжыныгъэ илъэс 32-рэ хъугъэу къэзылотэрэ музей щэлажъэ.

Хьакурынэхаблэ кышыхъугъ усаклоу КӀубэ Щэбанэ, охтэ жыфыртыныбэ кызыпсычыгъэр. Зэчый иныр Тхъэм кы-зыфешым, ичыгу, ихэкӀу апэ-чыжъэн, апэлӀпчъэн насыпыр кырипэсыгъагъ.

Къуаджэр зыгъэинэу, зыгъэ-лъэшырэр цыфэу ащ чыпсэ-ухэрэр ары. Социалистическэ лӀофшӀакӀэм и ЛӀыхъужыцӀэр къафагъэшъошагъ къоджэдэс-хэу Сихъу Аслъанрэ МэрэтыкӀо Аслъанрэ. ЗэлашӀэрэ бзэшӀэ-ныгъэлэжышхоу лэжъэмэфэ Даутэ, археологъу Аульэ Пшы-мафэ, шэныгъэлэжэ-этнографъу МэрэтыкӀо Мыхъутарэ ыкӀи ахэм анэмыкӀ еджагъэ-гъэсэ-гъэшхуабэу къуаджэм кыдэ-кӀыгъэхэм цыфхэр аргъушхох, лӀэужыкӀэхэм ахэр ящысэх. Ау анахь лъытэныгъэ ин зыфы-рялэр нахьыжъ губзыгъэхэу, лъэпкэ акъыл-шэныгъэр зыш-

Бырсыр Батырбий конференциер кызылӀуихыгъ.



хъэкуцӀ лӀофшӀагъэкӀэ къэзы-хъумэнхэр зыфызэшӀокӀыгъэхэу КӀуай Зэфэсрэ Исмахилэрэ афэдэхэр арых.

### Шэныгъэ-практическэ конференциер

Гуманитар ушэтынхэмкӀэ Адыгэ республикэ институтэу Т. КӀэрацэм ыцӀэ зыхьырэ-рэ муниципальнэ гъэпсыкӀэ зилэ «Шэуджэн районым» иадминис-трациерэ зэдагъэхъазыргъэ шэныгъэ конференциер шэклогъум и 6-м, 2014-рэ илъэсым Хьакурынэхаблэ культурэм и Унэу дэтым щыклауагъ. КӀуай Исмахилэ Дзунэж ыкӀор кы-зыхъугъэр илъэс 130-рэ зэрэхъугъэм ар фэгъэхъыгъагъ.

Орэдыло-тхыдэлотэ цӀэрылӀохэу КӀуай Зэфэсрэ Исмахилэрэ ацӀэкӀэ зэхашӀэгъэ мэфэкӀ лӀоф-тхъабзэр псэлэа фабэкӀэ кы-зэлуихыгъ филологие шэныгъэ-хэмкӀэ докторэу, профессорэу, академикэу, гуманитар ушэтын-хэмкӀэ Адыгэ республикэ ин-ститутым ипащэу Бырсыр Ба-тырбий. Студентхэзэ, Гъыш Нухьэрэ ежыырэ къуаджэм къагъаклохи тхыдэлотэ гъэшӀэ-гъонхэу КӀуай зэххэу Зэфэсрэ Исмахилэрэ лӀоф зэрадашӀэгъа-гъэр ныбжырэу ыгу шӀукӀэ кы-зэринагъэр, лӀорӀотэ 50 фэдиз джащыгъум зэритхыгъагъэр ыкӀи ар институтым ифольклор отдел ыугъоигъэхэм ащыщ зэрэхъу-гъэр Батырбий кылауагъ. «Мы лӀитӀум акъылэу акъольыгъэр хэкум имызакъоу, хэгъэгъуми фикъуштыгъ. Укъуаджэми, улӀакъоми, улъэпкымы узэрыгушхон губзыгъагъэх. Ахэм яхьа-тыршӀагъэкӀэ адыгэ лъэпкэ

### Лъытэныгъэ уилэныр егъэшӀэрэ былым

Гушылэжъ

ацӀэ зэляжыгъуашӀэу тикъуа-джэ шӀукъызырэкӀуагъэр, — ылауагъ ащ ыкӀи ягъухэлхэр да-хэу зэшӀахынхэу, лъэпкэ фольклорым кӀочӀэпкэ пытэ ыгъотынэу къафэхъохъугъ.

Конференциер лъыгъэкӀотагъ ыкӀи зеришагъ шэныгъэлэжъэу, АР-м культурэмкӀэ изаслуженнэ лӀофышӀэу, институтым фольк-лорымкӀэ иотдел илӀофышӀэ шхъалэу ШхъаппӀэкӀо Гъу-чыпсэ. Гушылэжъ фигъэшъошагъ филологие шэныгъэхэмкӀэ кандидатэу, фольклорымкӀэ от-делым инаучнэ лӀофышӀэу Нэ-хэе Саидэ.

«Адыгэ лъэпкэ лӀорӀотэзехъэу

зэратхыжыгъэр Саидэ кы-хигъэшчыгъ, Хьут Шамсэдинэ итворчествэ зыгъэбаигъэ тхы-дэлауатэу КӀуай Исмахилэ зэрэ-щытыр кылауагъ. Ахэр зэкӀэ «Нартхэм» кызырадагъагъэр ыкӀи адыгэ фольклорымкӀэ то-мищэу кыдэкӀыгъэм зэрадат-хэм ягъугъу кышылыгъ. «Сау-сэрыкӀо ыкӀэхъукӀ», «Тыгъэр пчыхъэрэ кызыфызэтеуцорэр» зыфилохэрэр къэзылауагъэр КӀуай Исмахилэу зэрэщытыр ари-гъэшӀагъ къедэлӀухэрэм.

Джащ фэдэу ижырэ мэфэп-чъэу кытӀыӀысжыжыгъэр КӀуай Исмахилэ зериер, институтым илӀофышӀэу ЕмыкӀ Нурджан мы

# КӀуай Зэфэсрэ адыгэм

фольклорыр, адыгабзэр, лъэпкэ шэн-хабзэхэр, зекӀокӀэ-гъэпсыкӀэ шапхъэхэр ухъумагъэ зэрэхъу-гъэхэр тщыгъупшэ хъуштӀэп,

ШхъаппӀэкӀо Гъучыпсэ лӀофтхъабзэр зэрэщэ.



лъэпкыым ахэр иналмэс-нал-кӀутэх», — кыыхигъэшчыгъ игушылэ Бырсыр Батырбий. А пстэумэ ялӀытыгъэу, зипэщэ Адыгэ шэныгъэ институтым лъэ-

«Мы лӀитӀум акъылэу акъольыгъэр хэкум имызакъоу, хэгъэгъуми фикъуштыгъ. Укъуаджэми, улӀакъоми, улъэпкымы узэрыгушхон губзыгъагъэх...»

КӀуай Исмахилэ зыфилорэ докладым Саидэ ригъэдэлӀугъэх. Исмахилэ шылагъэмэ, мы илъэ-сым ыныбжэ илъэс 130-рэ зэрэхъуштыгъэр, игъашӀэ уехъоп-

темэм нахь игъэкӀотыгъэу лӀоф зэрэдишагъэр кылауагъ. КӀуай Исмахилэ унэгъо дахэ зэрилагъэм, кӀуишчырэ зы пхъурэ зэриплӀугъэм, ыкӀоу Долэтбий ыкӀохэр, ыпхъухэр непэ да-хэу, ятэжъ игъэсэпэтхыдэхэу ятэ кылауатэщыгъэхэм арыгъуа-зэхэу зэрэпсэухэрэм, хэти чыплэ дахэ шылэныгъэм зэрэ-щырилэм къатегушылауагъ, КӀуай-хэм ялӀэпкэ шӀукӀэ, насыпкӀэ байнэу ар къафэлӀэлауагъ.

Конференцием докладэу «КӀуай Зэфэс — адыгэ тхы-дэлотэ орэдыло цӀэрылӀу» зыфи-лорэм щыригъэдэлӀугъэх инсти-тутым ишэныгъэлэжъэу, фоль-клорымкӀэ отделым илӀофышӀэ шхъалэу ШхъаппӀэкӀо Гъу-чыпсэ. КӀуай Зэфэс ицӀыф-шылауагъэм, тхыдэлотэ гъэпсы-кӀэ-хабзэу хэлъыгъэхэм, зэрэ-гупшысэкӀошхуагъэм, илъэсипшӀ пчъагъэхэм лъэпкэ фольк-лорыр кӀэзыгъэнчъэу тхыжыгъэ-нымкӀэ лӀофышхо зеришагъэм, Адыгеим, Темыр Кавказым ыкӀи тыхэгъэгъушхоштыгъэу СССР-м этнографиемкӀэ институт ыцӀэ-щагъэлӀаплӀэу зэрэщытыгъэм ягъугъу кышылыгъ. Адыгэ-еджэгъэ



ХьакӀэщ оредхэр щыжъынчыгъэх.





## конференциер



Шәуджән район администрациеи ипашәу Мәрәтыкьо Аслъан къафәгушлo.

Аулъэ Сарэ, нэмыкхэм аш ижабзэ идэхэгъ-баигъэ, хэзыгы, шыгъупши имыләу чәщ зымафэ уклерысыгъэми кызырәгушыләщтыгъэм, адыгэ лъапк творчествэмкӀэ зэфэс инхәу хәкум шыкӀуагъэхэм (1936-м, 1949-м, 1963-м) КӀуай Зэфэс зәрахәлжәгъэр, Исмахылэрэ Зэфэсрә лъапкым гушъхьэгъомылә инәу кыфагъәнагъэр тын лъапӀәу Нэфсәт ылъытагъ.

Хьакурынәхәблә щыц шәныгъәлжәу, академикәу, «Адыгеим и Шыт-

хигъәщыгъэр, къэбарлуатәмрә къэбарымрә зәдәлорышләкӀэ хабзәу азыфагу илӀыр ыкӀи къэбарәу зәхәпхыгъэр, ухәтми, кӀэзыгъэ-хэзыгъэ фәмышләу къәп-тхыжыныр арәу зәрәщытыр шысәхәмкӀэ кылотәгъ. Адыгэ шәолырым зәфәдәкӀэ исыгъэ тхыдәлөтә-орәдылөхәм, къэбарлуатәхәм ыкӀи усаклохәм яхәтыркӀэ адыгәм игушъхьәкӀән лъапӀә ухъумагъэ зәрәхъу-гъэр, а зәкӀэ тарихъ-тхыгъэ (летопись) инәу зәрәщытыр кӀигъә-тхыгъ.

СыхәтитӀу-щым клогъэ мәфәкӀ лөфтхәбзәр зы сыхәты-



Нәхәе Саидә псалъ кыщешы.

лӀәгугъәу, пәшлорыгъәш унашәхәр аштагъәх.

МәфәкӀым изәхәшәклохәм, мыщ фәдә шәныгъә конференциер зезыгъзәеклогъэ Адыгэ

# Исмахылэрэ иорәдылө-тхыдәлөтә цӀәрылөх

гъәсәгъабәмә — ләшхьәмәфә Даутә, Сихъу Сәфәрбий, Борән Исмахылә иорәдхәр, нарт къэбархәр кылозә зәрәтхыжыгъәхәр, псалъә гъәпсыкӀәм зәрәфәлзәгъәр, ышләрәм гъуни, нәзи зәримылагъәр ГъучӀыпсә кылотәгъ. ЛъәпкымкӀэ илофшлагъә осәшхо зәриләр, а зәкӀэ адыгэ фольклорым илахышлү зәрәхъугъәр кӀигъәтхыгъ, нәпә тинахыжъ лүш ыкӀи лүпкӀәхәм кытфыщанәгъә кӀәным зәрифәшәуашәу дәләжәгъән зәрәфаер кылуагъ.



Гъыц Нухъ конференциеи кыщәгушылә.

Конференцием псалъә фәбзә кӀәкӀ кыщышлӀыгъ филологие шәныгъәхәмкӀэ докторәу, гуманитар ушәтынхәмкӀэ Адыгә республикә институтәу Т. КӀәрацәм ыцӀәкӀә шытым фольклорымкӀэ иотдел ипашәу Цукьо Нэфсәт. Гъогуонә ин кӀэзыкӀугъә адыгэ лъәпкым ышәчыгъәр, пәкӀәкӀыгъәр зәрәбәр, цәлагъәрә лӀыгъәрә хәлӀәу нәпи адыгәр зәрәпсәурәр кылуагъ. Джа гъогушхом урызыгъәлӀжәу, лъәпкым ышъхьә кырыкӀуагъәм илотаклохәу фольклор угоиґабәр зәрәщытыр, къэбарыжъхәм, орәдыжъхәм, тхыдәхәм, пшысәхәм, хырыхыжәхәм адыгэ лъәпкым игутео зәрәзәхыуагъәшләрәр кӀигъәтхыгъ. Хьакурынәхәблә щыц тхыдәлөтә-орәдылө зәшыхәу КӀуай Зэфэсрә Исмахылэрә ядышъә кӀән узыгъәгушхорә угоиґгъә гъәшлӀәгъонәу институтым ифонд зәрәхәлӀыр кыхыгъәщыгъ. Зэфэс зышлӀәщтыгъәхәу, лөф дәзышлӀәгъә шәныгъәлӀжәхәу

хъузехъ» зыфилорә медалыр кызыфагъәшәошагъәу, бзәшлӀәныгъәмкӀэ отделим ипашәу Гъыц Нухъ игуапәу гушыләр лӀыгъәкӀотәгъ. КӀуай Зэфэсрә Исмахылэрә ылӀәгугъәхәу, лөф адишлагъәу зәрәщытыр (студентыгъом, Тбилиси кыкӀи) кылотәгъ. Адыгэ тхыдәлуатәхәр зәрәцӀыф гъәшлӀәгъоныгъәхәр, адыгәм ышъхьә кырыкӀуагъәр зәкӀэ езырәу къапчәу зәрәщытыгъәр ыгъәшлӀәгуагъ. Прозәми, поэзиәми зәфәдәу якӀухәу, КӀуай Зэфэсрә Исмахылэрә лъәпкым игушъхьәлжыгъә фәсакыхәу ягъашлә кызырәщызыдырахъакӀыгъәр ыкӀи ар, псә кыпагъакӀәу, мыпшъыжъхәу шәныгъәлӀжә цӀыфыбәу къафакӀощтыгъәхәм зәрафыралотыкӀыгъәр лӀыгъә хабзәу Нухъ афильәгугъ. ЛӀәужхәм язәпхыныгъә ашкӀә зәрагъәпытагъәр кӀигъәтхыгъ.

Филологие шәныгъәхәмкӀэ кандидатәу, лорылотә отделим инаучнә лөфышлӀә шъхәләу Кукьо Асфар ипсалъә анахъ кы-

пә фәдәу чыагъә. КӀуай лӀакъом кыыхәкӀыгъә губзыгъәхәу Зэфэсрә Исмахылэрә ядунәететыклагъәр кызышыралотыкӀыгъәм аш хәлӀжәгъә пстәур лӀәшәу ыгъәрәзагъ.

Шәныгъә конференциер районым иорәдылө куп зәфәш-

шәныгъәлӀжә институтым, Шәуджән район администрациеи ипашәу, зәкӀә мәфәкӀым кызырәщыгъәхәм лӀакъом кыыхәкӀыгъә нахыжъ лүш губзыгъәхәу КӀуай Зэфэсрә Исмахылэрә ацӀә зәраләтыгъәу, зәрагъәшлүагъәхәм пае, КӀуай

Адыгэ шәолырым зәфәдәкӀэ исыгъэ тхыдәлөтә-орәдылөхәм, къэбарлуатәхәм ыкӀи усаклохәм яхәтыркӀэ адыгәм игушъхьәкӀән лъапӀә ухъумагъэ хъугъә.

хәафхәм кәалогъэ адыгэ орәдыжъхәу «Абдзахәмә яорәд», «Шәбатныкьо иорәд», «Мәзгуац» (орәдылөхәу — Нәгъәркәо Казбек, Юсуп Заур, пхъәкычаор — Быцтәкьо Адам) къашәоу «Исламыер» Быцтәкьо Адамрә Унәркәо Аидәрә кызырәшлӀыгъәхәм кыгъәдәхагъ, кыгъәбәаигъ. Адыгэ пщынә мәкӀә жынчым зиләтыгъ, мыхәмелә къабзә цызекӀуагъ. Ары, конференциеи лөфышхо зәшлүихыгъ. ЗәлӀәшләрә тхыдәлөтә-орәдылөхәу КӀуай Зэфэсрә Исмахылэрә ялӀәужышлү ячӀыпӀәгъухәри, зәкӀә республикәм исхәри джыри зәрагъәплӀжыгъәх. КӀуай губзыгъәхәм яшлүшлагъә зәкӀә адыгәхәм ыкӀи нәмыкӀ лӀәпкӀхәу кыдәпсәухәрәм зәлӀягъәшлӀәгъәнымкӀә Шәуджән район администрациеи лөфәу шызәшлөхыгъән фаехәмкӀә, гуманитар институтым игъоу зәри-

лӀакъом ацӀәкӀә «тхәашәуегъәпсәу» кәарилуагъ зәлӀәшләрә спортсменәу КӀуай Хьазрәт.

**МАМЫРЫКЪО Нуриет.**

Сурәтхәр авторым иех.



Рәзәныгъә гушыләхәр КӀуай Хьазрәт кәарелo.

## Яшләныгъә хагъәхъуагъ

Уголовнә лөфымкӀә хыкум егъәдженәу АР-м и Апшәрә Хыкум шыкӀуагъәм Адыгэ кәралыгъо университетым юридическә факультет ия 2 — 4-рә курсхәм арыс студентхәр хәләжәгъәх.

лөфтхәбзәм кӀәшәкло фәхугъ «ХыкумышлӀхәм я Урысые объединение» и Урысые общественнә организации и Адыгэ кәутамәу Трахъо Аслъан зипащәр. Егъәджен хыкум процессым изыфәгъәхьа-зырын хәләжәгъәх АР-м и Апшәрә Хыкум ихыкумышлӀхәу Е.В. Глуходед, С.В. Певневыр.

Егъәджен хыкум процессыр Урысыем ихыкум реформә илъәси 150-рә зәрәхъурәм фәгъәхыгъәу зәхащәгъ.

АР-м и Апшәрә Хыкум и Тхәаматәу Трахъо Аслъан лөфтхәбзәм хәләжәхәрәм шлүфәс гушыләхәмкӀә закыфигъәзагъ. Александр я II-м хыкум реформәу ышлӀыгъәм кыыхәкӀәу хыкум зәхәфынхәм мәхәнәу ыкӀи шлүагъәу ялӀә хъугъәм ар кытегушыләгъ. Илъәси 150-кӀә узәкӀәлӀәбжәм хыкум системәм зәхәкӀыныгъәу фашыгъәгъәхәм обществәм мәхәнәшхо зәра-ритыгъәр, цӀыфхәм яфитыныгъәхәр ыкӀи яшлӀыгъоныгъәхәр кәуухъумәгъәнхәм ар зәрәфәлажәрәр А. Трахъом кыыхәщыгъ.

АР-м и Апшәрә Хыкум ыпәкӀә зыхәплӀжәу лөфым фәгъәхыгъәу студентхәм сценкә цыкӀү къашыгъ. лөфәу зәхафырәм кызырәщылощтыгъәмкӀә, хульфыгъәр зыгорәм ебзи, ыукӀыгъ. Мы лөфым АР-м и Апшәрә Хыкум зыхәплӀжәм, хульфыгъәм илъәс 15 хәапс тырилъхәагъ.

Студентхәм кызырәлөтәгъәмкӀә, хульфыгъәм бзәджәшлагъә зәрихәныр кызыыхәкӀыгъәр мылӀку шымыләр ары. Аш кыыхәкӀәу игуәнәгу пенсионер бзылӀфыгъәм етыгонәу ыгу кәкӀыгъ. ЫпәкӀә унәгъо лөфкӀә бзылӀфыгъәм дәлӀпылӀәщтыгъә ыкӀи аш пае ахъшә кыыритыштыгъә. Пенсионеркәм иунә сомә мин 20 фәдиз илӀәу хульфыгъәм гу лӀытагъ. Арыти, пчәдыжыым жәу, ныор джыри чыеизә, иунә ихыи, ахъшә лыхъунәу ригъәжәагъ. Ау ныор кәууши, макъә кызышылӀурәм ихыагъ. Ынәгу кыплӀәгъумә кызырәшлӀжыштыр кыгурылуи, тыгуакӀом игуәнәгу бзылӀфыгъәр ыукӀыгъ. Арәу шытми, ахъшәр уклаком кыгыотыгъәп ыкӀи псынкӀәу зигъәбылӀыжыгъ.

Егъәджен хыкум процессым хыкумышлӀхәм студентхәр ягъусәу зәрәхәлӀжәагъәхәм, уголовнә лөфыр зәрәзәхафыгъәм лөфтхәбзәр нахъ гъәшлӀәгъон кышылыгъ. Ахәм яшлүагъәкӀә студентхәм шәныгъәу алӀкӀәлӀхәм хагъәхән амал ялагъ.

ХыкумышлӀхәм, прокурорхәм, очылхәм, пшәдәкӀыжъ зырагъәхыхәрәм, зәрар зырахыгъәхәм ярольхәр къашыхәзә, студентхәм хыкум процессыр гъәшлӀәгъонәу рагъәкӀыгъ. Присяжнә коллегием унашәоу ышлӀыгъәм тетәу бзәджәшлӀәм пшәдәкӀыжәу ыхыштыр агъәнәфагъ.

КӀАРЭ Фатим.



# Зэхъоклыныгъэхэм къахэхъо

Урысые Федерацием гэсэныгъэмрэ шлэныгъэмрэкIэ и Министерствэ клэлэеджаклоу сочинение зымытхышъугъэхэм тIо клатхыкыжынэу амал ялэн фаеу елытэ. КIэлэеджаклом апэрэ тыгъом зачет кымыхыгъэмэ, Iахътедзэу мэфитIу кыратышт.

Ахэр мэзаем иапэрэ бэрэс-кэжыер ыкIи жьоныгъуакIэм иапэрэ IофшIэгу бэрэскажыер арых. А мэфитIум яз клэлэеджаклом оценкэ тэрэз (зачет) рыфагъэуцунэу IофшIэныр ыгъэцэкIэн фае.

ныгъэм иIофышIэхэми, ушэтынхэм язэхэщаклохэми нахъ тэрэзэу алытэ.

Шылэныгъэм кызырэгъэп-гъорэмкIэ, ушэтынхэм афэгъэхыгъэ хэбзэгъэуцугъэм зэхъо-

**Сочинениехэм ятемэхэр клэлэеджаклохэм ушэтынр рагъэжьэнкIэ такык 20 илэу къаралощтых.**

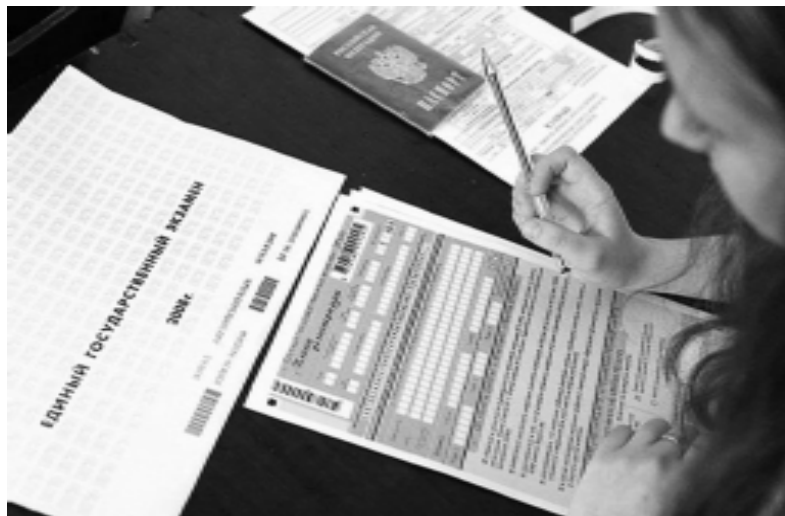
Сочинением итхын кыфэгъэ-зэжыгъэным фэгъэхыгъэ гу-пысэр къахэзыльхыагъэр Президентэу Владимир Путинер ары. Апэрэу а IофшIэныр мы ильэсым итыгъэгъазэ атхышт. АщкIэ зачет къэзыхырэм ЕГЭ-р ытынэу фитыныгъэ илэшт.

Сочинениехэм ятемэхэр клэлэеджаклохэм ушэтынр рагъэ-жьэнкIэ такык 20 илэу къаралощтых. Сэкъатныгъэ зилэ клэлэеджаклохэм е яунэхэм арыс-хэу рагъаджэхэрэм сочинением ычIыплэкIэ изложение атхышт.

Арэу щытми, сочинениеиер

кIыныгъэхэр фэхуэ зэпытыштых. Ащ ишыхъатэу джыри щыситIу. Гуцылэм пае, ушэтынхэр зыщыкIохэрэ чIыплэм (ар нахы-бэрэмкIэ еджэплэ ун) класс е аудиторие хэушъхыафыкIыгъэ цагъэнэфэнышъ, ащ клэлэеджаклохэм якIыIутель щыгъынха е нэмыкI пкыгъоха чIэлынхэу ашIышт. Ушэтынхэр окIофэхэ ащ цIыф чIэхъаштэп.

Ащ фэд жэрылокIэ атынэу гъэцэкIэнхэм Iахъэу кыхъашт ильэсым къахэхъаштыр. КIэлэеджаклохэм яджэуапхэр диктофonom тыратхэщтых. ЕтIанэ



еджаплэм уаштэшта? Ахэр ыкIи нэмыкI упчIэхэр зэхэщаклохэм афагъэзагъэх. ЗэкIэмэ анахъ агъэшлагъорэр сочинением «кы-зэригъэзэжыгъэр», ащ ушэ-тынхэм уахэлэжьэнымкIэ фи-тыныгъэ кызырэгъэп ары.

Сочинениехэм ятемэхэр зэфэшIыгъэ каналхэмкIэ субъект-хэм афагъэхъыштых. Ушэтын ужим IофшIэнхэр сканировать ашIынхэшъ, электроннэ базэм дальхъаштых. Ау сочинение-хэр сканировать зашIыштхэр амыуплэкIухэзэ ара, хъауми

фильнэр) — сэнэхъатэу кы-хихыгъэр хысапым епхыгъэу, нахъ шлэныгъэ куухэр кызы-щигъэлэгъонхэ фаер ары. АщкIэ мыгъэрэ гъэцэкIэнхэр 2014-рэ ильэсым агъэфедагъэ-хэм атефэщтых. Базовэ шап-хъэхэм атетэу ушэтынр хы-сапымкIэ птыгъэу апшъэрэ еджаплэу хысапыр зыщыуищы-кIэгъэщтым уаштэштэп. Ау хысапымкIэ базовэ шапхъэм тетэу ушэтынр птыгъэми фи-лологи, тарихълэжыи ухъун плъэкIышт.

**Мыгъэ хысапымкIэ ушэтынр тIоу зтеу-тыгъэу атышт — шъхъалэр (базовэр) ыкIи лъэныкIо хэхыгъэр.**

КIэлэегъаджэхэм зауплэкIу-хэхэкIэ, ахэм ягъэтэрэзыжын-хэр хэтхэу ара? Ащ фэдэ упчIэхэри къэуцугъэх. Гуцылэм пае, клэлэеджаклохэм зэкIэми сочинение атхыштэ? КIэлэ-егъаджэм иIофшIагъэ тефэрэр хэт къэзытыштхэр? Урысыем ичIыплэ зэфэшъхъафэхэми уп-чIэхэр къарэкIых — лъэпкэ еджаплэхэм ачIэс мыурыс еджа-кIохэм урысыбзэкIэ сочине-ниер амытхымэ хъуштба?

Мы ильэсым урысыбзэмкIэ ушэтынхэм Iахъэу «А»-р аха-гъэкIышт. Арэу зыхъукIэ, тес-тхэм ахэт упчIэхэр нахъ макIэ хъуштых. Ахэр зэхэзы-гъэуцохэрэм зэралытэрэмкIэ, клэлэеджаклохэр езыгъэгупшы-сэхэрэр, яшIэныгъэ, якъулай-ныгъэ къэзыгъэлъагъохэрэр къэнэщтых. Ау упчIэхэу джэ-уапыр сыдми ухадзэ кызы-щыхэпхын фаехэр хэкIыштых. КIэлэеджаклохэм игъэкIотыгъэу джэуапхэр къатыштых, ахэр къагъэшъыпкэжыщтых.

Мыгъэ хысапымкIэ ушэ-тынр тIоу зтеуыгъэу атышт — шъхъалэр (базовэр) ыкIи лъэ-ныкIо хэхыгъэр. ШъхъалэмкIэ клэлэеджаклом шылэныгъэм щырищыкIэгъэшт шлэныгъэхэр ары нылэп ушэтынр щытышт-хэр. ЛъэныкIо хэхыгъэр (про-

2020-рэ ильэсым кыщегъэ-жыагъэу шIокI зымылэу аты-рэ предметхэм IэкIыб къэра-лыгъуабзэри къахэхъошт. Джы мы ильэсым IэкIыб къэралы-гъуабзэмкIэ ушэтынр жэры-ломкIэ Iахъ кыхэхъашт. АщкIэ балл 20 къэпхын плъэкIышт. Жэрыло гъэцэкIэныр ежъ клэлэеджаклом ишIоигъоныгъэкIэ кыхехы.

КIэуухэр зэфэпхысыжъхэмэ, зэхъоклыныгъэу ушэтынхэм афэ-хъугъэхэм анахъ мэхъанэ зилэу Iахыбл кыхэбгъэщын плъэкIышт.

**— ушэтынхэр зэрэкIо-хэрэм джыри лъэшэу алъыплэщтых, обще-**

**Сочинениехэм ятемэхэр зэфэшIыгъэ каналхэмкIэ субъектхэм афагъэхъыштых. Ушэтын ужим IофшIэнхэр сканировать ашIынхэшъ, электроннэ базэм дальхъаштых.**

**ственнэ ыкIи федераль-нэ лыпылэкIохэм япчъагъэ хэхъошт;**

**— ильэсым кыкIоцI зы-щыфэхэу уахътэм тест-хэр мы Iофым тегъэпсы-хъэгъэ гупчэхэм клэлэ-еджаклохэм ащатынхэр**

амал ялэшт;

**— сочинениемкIэ «за-чет» къэмыхъэу ушэтын-хэм уахагъэлэжьэщтэп;**

**— сочинениемкIэ ушэтын зымыкIушъурэм ар етIа-ни тIо ытыжын ылъэ-кIынэу амал илэшт;**

**— хысапымкIэ, лите-ратурэмкIэ ыкIи уры-сыбзэмкIэ ушэтынхэм Iахъэу «А»-р ахэтыжы-щтэп;**

**— хысапымкIэ ушэты-нынр тIоу гоштыгъэшт — шъхъалэмрэ лъэныкIо хэхыгъэмрэ;**

**— IэкIыб къэралыгъуа-бзэмкIэ ушэтынр жэ-рыло Iахыр кыхэхъашт.**

Ушэтынхэм япхыгъэ Iофы-гъохэр цIыфхэр анахъ зыгъэ-гумэкIэу джыри зытегушIэхэ-рэм ащыщых. Ны-тыхэм ямы-закъоу, клэлегъаджэхэми мы IофымкIэ къагурымылорэ чIы-плэхэр бэрэ кыхэхъых. Ахэр шъхъэхыгъэу Iэнэ хъураехэм къащалохэу мэхъу. Гуцылэм пае, гъэцэкIэнхэм упчIэу къащыты-гъэхэр клэлэеджаклохэм ямы-закъоу, ежъ клэлэегъаджэхэми къагурылон амылэкIэу, уахътэ ащ тырагъэклэуаду кыхэхъы. УпчIэр лъэш дэдэу зэкIоцIыщы-хыагъэу, гурылогъуаеу зэрэщы-тым кыхэхъэу джэуап тэрэ-зым клэлэеджаклохэр нахъ пэ-чыжъэ ышIыхэу мэхъу. Арышъ, упчIэхэр зэхэзыгъэуцохэрэр ащ егупшысэхэ фае.

ЕтIанэ сэ сшъхъэкIэ бэрэ сегупшысэу кыхэхъы Моск-ва, Санкт-Петербург адэт ли-цейхэу, гимназиехэу предмет-хэр куоу зыщызэрагъашIэхэ-рэм, Дагыстан, Адыгеим яанахъ кьоджэ цIыкIухэм адэт еджаплэхэу зиматериальнэ зы-тет ыпшъэкIэ зыцIэ къетлогъэ кьалэхэм яеджаплэхэм аклэ-мышъаштхэм ачIэсхэми а зы упчIэхэр, а зы гъэцэкIэнхэр ашIых. Ушэтынхэм язэхэща-кIохэр ащ егупшысэхэрэн фаеп.

Кьоджэ еджаплэхэмрэ кьэлэ еджаплэхэмрэ зэкIэхъанхэ зэ-рамылэкIырэм ишыхъат Ады-геимкIэ ушэтынхэр анахъ дэ-гъоу зытыгъэ еджэпIи 10-у къа-гъэлэгъуагъэм щыцъу 8-р кьэ-лэ еджаплэу зэрэщытыр. Ащ узэгупшысэхэн хэлъ.

**СИХЪУ Гошнагъу.**



икIэрыкIэу зытхыжынэу хэтэ фитыныгъэ зилэштхэр? Ахэр сочинениеиер зымытхышъугъэхэр, зэрэфэбгъэгъун ушъхыагъэ илэу ушэтынр къэмыкIоллагъэхэр, ушэтынр хэлэжьэнуэ къакиуи, ау ипсауныгъэ изытет елы-тыгъэу сочинениеиер зытхын зымылэкIыгъэхэр (ар къэзы-ушыхъатырэ тхылхэр ялэхэмэ).

Ащ тетэу апэрэмкIэ зымы-тышъугъэхэм ягумэкI мэфитIум тегощагъэ мэхъу. Ар гэсэ-

ахэм комисиим хэтхэр ядэ-луштых. Мыщ фэдэ шыкIэр апэрэу IэкIыб къэралыгъуабзэ-хэмкIэ ушэтынр цагъэфедешт. ЕтIанэ гуманитар предметхэм зэкIэми ар ахагъэхъашт.

Непэ зэхъоклыныгъэхэм яп-хыгъэу упчIабэ къэуцу. Гуцы-лэм пае, сочинениехэм яте-мэхэр сыдигъуа кызынэфэшт-хэр? ЗыкI ушэтынр хыса-пымкIэ базовэ Iахым кы-щыпхыгъэ баллхэмкIэ апшъэрэ

## Гьогу рыкIорэр гьогу тенэ

**Республикэм игьогу шъхъалэ Iудзыгъэхэу чылагъохэр щылэх. Къуаджэу Очэпщые ахэм зэу ащышт.**

Къэплон хъумэ, гьогу шъхъалэм тызэ-рпэчыжъэр километри 6 нылэп. Ау чылэм сымаджэхэри, нэжъ-лужэхэри, клэлэцIыкIухэри дэсых, ахэр бэрэ гьо-

гум тетхэу кыхэхъы. Ильэс 20 фэдиз хъугъэшъ, теубытагъэу транспорт тикъуа-джэ кьыдахъэрэп. Къуаджэм зэрэдэ-кIынхэ амыгъотэу зыр тучаным, адрэхэр



**РЕДАКЦИЕМ КЪАТХЫРЭ ПИСЬМЭХЭР**

еджаплэм, чылэ дэкIыгъом адэжъ Iутых.

Краснодар щеджэхэрэри тичылэ дэсых, IофышIэ кIорэри бэ. Автобус чылэм кызырэдэмыхъэрэм пае Ады-гэкъалэ, Пэнэжыкыуае кIогъуае мэхъу. Мы Iофым лыпылээн фаеу тилэхэр ащ ыгъэгумэкIыхэрэп. Непэ чылэхэм ав-тобус цIыкIоу «Газелым» фэдэу адэ-тыр бэ хъугъэ. Ахэм IофшIэн амыгъо-тэу гьогуэм атетых. Дэгуыгъэба ахэм ащышхэр чылэм епхыгъэхэу ренэу Iоф ашIэщыгъэмэ?!

Маршрутнэ таксиеу тетхэр Пэнэ-жыкыуае екIыхэшъ, Очэпщые ебгъу-кIохэзэ, Адыгэкъалэ макIох. ЕтIани а дэдэр Адыгэкъалэ екIышъ, Очэп-щые кьыдэмыхъэу Пэнэжыкыуае макIо. Адрэ чылагъохэм Очэпщые анахъ дэеп, мэшэлахъэу унэгъо 400 фэдиз дэс. Тызхэт лъэхъаным епэ-сыгъэп цIыфхэр зэрэзекIоштхэ транс-порт щымылэныр.

**ПШЫДАТЭКЪО Нэшъэрдин.**  
Очэпщый.

# Узыфэныкъор огъоты пшлошыми, ащ лыеу хэлъыр хэпхыныр псынклэп

(Къызыкълъыкълорэр  
шэклогъум и 15-м къы-  
дэклъыгъэ номерым ит).

**Ц**ыфэу зинасып къытхырэм авторым ыгу егъун фай — цыфыр ордэи, ордэгъу фаеми — ары искусствэм мэхъанэу илэр — арэуштэу зыхуэрэм, тхылъеджэми ыгу героим фэгъулэн макъэ зыкълэлъ гъогу къыфимыгъотынэу амал зимыл. Нэфынэрэ Аслъанрэ яшлугъэу фэшлы тхылъеджэм ыгу узырэп, иакъыл гумэкълрэп, ар зылыпльэрэр Аслъан зэрэхъежъыр ашлэнышъ, къатлуп-щыжышъта, Къэплъан зэхилъэ-шъогъэ хъытыум лажъэ зимылэхэр къырахыжынышъ, ежъ Къэплъанэ радзэщта-рамыдзэ-щта? Апэрэ нэклубгъом щыублагъэу арэуштэу зэрэхуштыр нафэ — ари зы лофыгъошху — зэкълэ нафэмэ, тауштэу уеджэшт?

А клэу хшыклэр щымыгъэ-федагъэу мы аужырэ лъэхъаным Пэнэшъу Сэфэр ытхырэмэ башъ ащыбгъэунафын плэкълыштэп — «Іэташъхэр» ренэу гъэпытэгъэ зэпытэу ары тхаклом гъогу хыхырэр, мэкъур жъыбгъэм зэрымыхажынышъ, ошх-осыпсым ымыгъашъунэу... Ары шъхъаеу, лофыр — щылэныгъэм пхъашъхъэ тельэп, щылэныгъашъхэр бгъэпытэжынышъ щытэп — джары литературэм ихабзэр, гъунэ зыфэмыхуэрэ щылэныгъэр зэлухыгъэ зэпытыныр... ащ ихэхьоплэ изэхьокълыплэхэр ыгъэунафынэр. А лофыр бэрэ Сэфэр героим ыпшъэ релъхъэ — шұлэгъуныгъэм игъогуклэ, идэхагъэклэ, илъэшыгъэклэ лофыгъо пстэури зэригъэзэфэнэу героир пыл. Заринэ фэдэу дахэу, фэдэу фыжыбзэу («Гум хапклэрэр хэкълъырэр») къуаджэм пшъашъэ дэмысуу ары: ар «ыпкъыкли ынэгукли «мыры мыхуегъэмэ» озыгъэлон кыхъэгъотэгъуаеу зэкълужэу, зэдихъэу зэхэлъ. Дэнэгъо шъхъац лужур зэлэлъэлъэу ыпхэкълэ къэсэу ыпллэлъу къетэкъохыгъ. Ышъо укышъу къабзэ, чэсэм фэдэу фыжыбз. Ынэхэр ошъогу къаргъом ишъогъух. Ылупшлэ шъэплъхэм, джыри сабыигъо-шъэбагъэр зыкълэмыкълэгъэхэм, хъопсагъом укыфагъэушъы» — джэнэт бзыу, мо джыдэдэм планэ ыубытынышъ, дунаим иджэнэт дахэ ухишэн ылоу къэлабэмэ, жъи кли «Ыл» зылон къэхуэнэп къыпшлошлы. Ары къуаджэм дэс клэлэхэми къяхуулагъэр — зэкълэри зы фаллэх, зы нэмыклрэ: иныбджэгъу пшъашъэм (Сусанэ) къыроло Заринэ: сэ сыгу рыхырэр Шэнышлукъо Анцокъу, «ари ош фэдэу пагэ, зэрипэсыжърэ пшъашъэ къуаджэм къыдигъэкълрэп. Пшъашъэу фыреплъэкълрэп бэми, гу лъымытэу зыкълэшлы нахъ, ыгу зыпигъохын къахэкълрэп», — ар Сусанэ ыушъэфрэл ыгу зэрэрихырэр, «упшъашъэмэ блэхьопсыкълъыгуай Анцокъо», — ело; ар Заринэ шлошхэн, шлоделагъ: «Анцокъуа узылъылэсын умы-

лэкълышт жъогъо лъагъэу ошъогум итым фэдэр? Сыфэрэйи, уашъом сыдэмылэбэжхэу ежъежырэу къезгъэхынышъ, слъэгъушъо къезгъэбзэин». Сусанэ ар сэмэркъэуклэ ыштагъ шъхъаеу («ар къызэрэбдэмыхуштыр ори зыдэмышлэжъэу сфэлэ-штэп»), «хъау, сишъыпкъэ сэ, — Заринэ зэкълэкло илагъэп», — ело авторым, ылорэ къодыеп, Заринэ гухэлъэу ышлыгъэр къыдэхушъта-къыдэмыхушъта? — джар къэбарэу къылотэнэу тхаклор зыфежыагъэм ылапсэу, ыпкъэуу мэхъу.

**А**щ щыублагъэу Заринэ гъэшлэгъоныжъеп: Анцокъо хъытыу нэдым риубытэным фэшл, зэхимыхытэрэ щылэп. Анцокъуи ащ нахышлоп, «ыгу риубытагъ Заринэ къыришлагъэр (къыдэшъуагъэп — **К. Щ.**) фимыгъэгъунэу, сьд ышлэщтыми ыгу зырыригъэхынышъ, ар къызыдэхуэрэм «къысэпшлагъэр осэшлэжы» ылонышъ, щигъэзынэу». Джа зэкъодзэплэхэр зэкъохыгъэнэу ары тхаклом унашъоу зыфигъэуцужырэр, ау зэкъопхын плэкълынышъ щыта, щымыта? Шулэгъум бэ хабзэу илэр, нэмыклэу къэплон хуэмэ, шұлэгъум ежъ хабзэу ыштырэр о зыфэлорэ хабзэу фшиштэштэп, хэбзэ гъэнэфагъэ илэп, орэсэрадж, ореджынеу фаеми, «шлу зыплъэгъурэм а шлу плъэгъурэм шлуагъэу хэлъым щэхуэ шлу плъэгъурэп» (Бэрэтэрэ Хъамид), «Сижы нахъ маклэ къызэрэсфэхуэрэм къысфырегъашлэ, гупсэф къыситрэп, пшъашъэ ныбжыкълэу сыкъэзылгъэурэм зылосэшлыхыми, пхъатэ сызпихырэр» (Мэчбэшлэ Исхъакъ). Адэ, шұлэгъум о уфитэп, ныбжымыи ар елытыгъэп («Любви все возрасты покорны...») Сьд шұлэгъум фэшл амылоржърэр, Пэнэшъу Сэфэри ежъ ыльэгъу-

ари зэхихуытэгъэ лоф), къыдытырашъэгъэ Анцокъор пхъэтэпэмыхъ ышл фэдэу къыдешлагъэп, ау нэмыклэ клэлэ (ари, бэмэ афэдэу Заринэ къыфаллэу щытыгъ) къыдешлагъ — Анцокъо ар шъхъэкълэшхо щыхуыгъ: «Ыгу



**Хъурэ-шлэрэ зыхэмытыр проза  
хъун ыльэкълыштэп, ащклэ Сэфэр  
клэхъан шлагъо щылэп, зы хуэгъэ-  
шлагъэм нахъ шлэгъожъэу адрэр  
къыкълуехы.**

риубытагъ Заринэ къыришлагъэр фимыгъэгъунэу, сьд ылоштыми, ышлэщтыми ыгу зырыригъэхынышъ, ар къызыдэхуэрэм «къысэпшлагъэр осэшлэжы» ылонышъ, щигъэзынэу», иныбджэгъу Адамэ а лофыр зыре-луатэм, «фэсакъ... шлу плэкълэ-лгъэухъанкли пшлэштэп», «уте-мышынышъ», — реложыи ныбджэгъум. Ныбжыкълитлоу «зэфэгубжыгъэхэм» агу ихыкълырэ-ишылкълэрэм сьд фэдизкли авторым илоф хэмыл фэдэу, ар мэхъанэ зилэн зыльэкълын лъэныкълэу ыштырэр. Зызэфэгубжыгъэхэм ыуж тешлагъэ щымылэу, азыфагу нэмыклэ зэфы-ишылкълэрэм къышыушыным игъо къэмысыгъэу, «ежъхэм (ныбжыкълитлэмэ — **К. Щ.**) ягу-хэлъхэм нэмыклэ клэу афэхуыгъ», — ело авторым. Сьд хуэгъэр? Шлу зэрэлъэгъуэгъа? Ары: «Мафэу тешлагъэм къэс зыдашлэжъэу агу нахъ зэфаклоштыгъ. Ащ шұлэгъуныгъэ иныри къыкълэлъыкълуагъ. Зэфэзэшхэу, зэрэмылгъэгъухэу чэщ-зымафэ тешлэмэ ашлуагъу хуэгъэх», — ежъ а авторым «зэрильэгъурэр» къэшлэгъуай, ау тхылъеджэмклэ ар шъэфмылотэжъ, ащ ыльэгъунышъ, ыгуклэ ыштэнэу лэубытыплэ сьд фэдизэу орэцълыкълу фаеми,

зэрэридзыштыр» къело: «Ер къызэрэклэрэ клэнклэ зан» зэралорэр зэрэшыпкъэр нэужым нафэ къэхуыжыгъ». Джыри тхылъеджэм «ыпшъэтыкълын» авторым ыубытыгъ, ау блэкълыгъэм нахъ пытэу: «сыда шлуауа къэхуыштыр?» Ылозэ лъэкълуатэ тхылъеджэр. Бэри зэригъажэрэп. Заринэ янэшыпхъоу къалэм дэсым дэжъ клуагъэ, ащ Мир ыцлэу, Заринэ илэгъоу пшъашъэ ил — ар пшъэшъэ «бэлахъэу» къычлэкълыгъ, Заринэ итеплъи, ищыгъынхэри ыштэхэрэп, чылэм къыкълыгъэ пшъашъэр убыкълаеу къыубыгъ, «Сыгу уабгъэрэп, къуаджэм укышышъуыгъ, адыгэ шэныжъхэр угу пыкълыхэрэп», — ело ащ, Заринэ зыкълыхуымэжъэу пэуцужыи фэд, ау шлэх дэдэу Мирэм дегъэхы, шъхъа-

фэмыдэ дэдэми, Альберти клэлэ лаеп», — ащ фэдэхэр пшъашъэмэ агу къихъэу къызэрэхэкълэрэ емыкълу дэд плонэу щымытми, ар егупшысэрэм елытыгъ, гупшысэм Заринэ пигъэхъожыгъэм ащ осэ дахэ горэ фэшлын умылэкълынэу амалэу щылэр зэкълэ плэкълэгъэзы: дэзыхыхырэр клэлитлэмэ яз дэхэ-лаер (шъыпкъэм ылапсэ нэсэу пштэмэ) арэп — анахъэу «дэзыхыхырэр къалэм зэрэдэсыштым даклоу унагъоу къызыхэкълырэр (Альберт ары — **К. Щ.**) зыфэныкълэу щымылэу Мирэ къызэрэри-луагъэр ары». Нахъ бай къыкълэклэмэ, ящэнэрэми, япшлэнэрэми (ятхъапшынэрэми?) дэклошт Заринэ.

**А**нцокъуи бэу щигъэшлагъэп, ныбджэгъум «къэщэн къыпфэзгъотышт» къызыролом, егупшысэ: «дышъэр ынэкълэпэкли мы лъэхъаным Заринэ щигъэзиеу хэти лъылэбэшъуштэп», ар еломи, тешлэрэ хъатэ щымылэу «ытхъакълумэ паклэ плыжыкъл хуным нэсыгъэу», иныбджэгъум зыфилорэ пшъашъэр (Джэнэт) шлу ыльэгъуыгъ. Заринэ пытэкълэу Альбертым зыпигъэнагъэу къышлошлызэ, Альбертыр клэлэ дэеу, ешъокло-хэтаклоу, бзэдэжшлэ купхэр зэхихъэхэу хъапсэр зэнэцълэрэмэ ащышъу къычлэкълыгъэти, зыкълыгъэкълэп, къуаджэм зыкълыдзыжыгъ, амал илэмэ, Анцокъо нахъ пыталэу зыпигъэнэнэу. Мэшэ нэклым ифагъ — Анцокъорэ Джэнэтрэ яшлугъэуныгъэ «жыбгъэ лэшлур клэ-шъуиклэу, тыгъэ фабэм ыгъэтлэмыгъэу» къэбарышхоклэ чылэм щызэрэхъэу къеоплэжыгъ Заринэ.

Лофыр зытетыр ары: «арэуштэу щылэныгъэм щыхуэрэп» слорэп сэ, ащ нахъ шлагъохэри плъэгъушт — шлу ыльэгъурэ пшъашъэм «сыфаеп» къызыролом, пшъашъэм ядэжъ клуи, мэкъэ лэтыгъэкълэ гъэу ямэкъушъхъэ чэщ реным тесыгъэ хуульфыгъи слъэгъуыгъэ, джы нэмыклэ къыцагъэу, лъфыгъэ хуушэ илэу мэлпсэу. Сэ зыфаслорэр нэфэшъхъаф: хуэрэ-шлэрэ зыхэмытыр проза хъун ыльэкълыштэп, ащклэ Сэфэр клэхъан шлагъо щылэп, зы хуэгъэ-шлагъэм нахъ шлэгъожъэу адрэр къыкълуехы — машэм ифагъэми, ежъ къыдэмыхуыгъэр Заринэ нэмыкълым къыдигъэхуштытэп. Джэнэтрэ Анцокъорэ яшлугъэу чыгъэ пхъэ-цаклэр клідзэнэу рыхуыагъ, ымышлагъэ щылэп, клэлэ горэм къетхэу ылозэ, Джэнэты фэгъэхыгъэ къэбар дэйхэр писъмэкълэ Анцокъо фегъэхы, ари осэнчъэу хуи, игухэлъ къыдэмыхуыгъэу Заринэ къэнагъ, ау ащ лофыр щыухыгъэ хуэгъэп — зэрэхуыгъэри цыф ымышлэу Джэнэт машинэм ыукълыгъ... Сьд фэдэу щэрэт фаеми, тхылъеджэм ышъхъа-цышъо «къэрэтэджи», «уа-уау» ерэлэу.

Тинахыжъ теоретикхэм ащыщ горэм (академикэу Белецкий А.И.) ылогъагъ: сюжет — это скелет (фабула) расказа, обросший мясом. Къэбары тхыцлэ къупшъхэмрэ ащ гоклырэ «цэгэ» къутамэхэмрэ аблэмыкълы зыхуыкълэ, къупшъхъэ зэблыгъэ закъоу къэнэжыи.

**ЩЭШІЭ Казбек.  
(Джыри  
къыкълэлъыкълэушт).**



**Цыфэу зинасып къытхырэм ав-  
торым ыгу егъун фай — цыфыр  
ордэи, ордэгъу фаеми — ары  
искусствэм мэхъанэу илэр —**

**арэуштэу зыхуэрэм, тхылъеджэми ыгу ге-  
роим фэгъулэн макъэ зыкълэлъ гъогу къыфи-  
мыгъотынэу амал зимыл.**

рэ шұлэгъу горэ тэри тигъэ-лъэгъунэу гухэлъ ил — итхылъ пстэуми ар ахэт тлогъагъэ, ар шъыпкъэ, ау ащ джыри зы шъыпкъэ хэгъэхъожыгъэн фае — шұлэгъоу къытхырэр зэкълэ зэфэмыдапэхэми, зы къежъаплэрэ зы ухыжыплэрэ япхыгъэх — ары Сэфэр ытхырэмэ къэбар лотэныр зэпэблагъэ ащызы-шлырэр, геройхэри ащ зэлэ-чыжъэ ехуэлэхэрэп: зы по-вестым уеджэгъах пшлошлэз, къыкълэлыкълорэр уублэмэ, «мыш седжэгъахэба» плэу, уехырэр-хышъэу чыплэ урехыплэ.

**А**уми, Анцокъорэ Заринэрэ зафэдгъэзэжыи. Джэгум Заринэ къызытырашъэм (ежъ

къыритырэп — «шъушлошъ жъуэгъэху, шъыпкъэу къэсэло», — ело авторым.

А хуэгъэ-шлагъэу, гушъхъэ щэчыгъэу ныбжыкълитлур зыпхы-рыкълыгъэу, гъунэ зимылэ псы-хъошхоу, илъымэ, лъатэзэ, ар-хъонышхоу чэрэгъумэ, дуна-ир зезыхъэзэ чъэрэм зэрэзэ-пырыкълыгъэхэр зэхытигъэшлэным авторыр шлагъоу ыгъэгумэкълрэп. Ар зэрэмытэрэзыр ащ къы-гурымылоу щытэп — хуэгъэ-шлагъэм тегупшысэнэу амал къытитытыгъэу, ар зыкълэху-гъэр «зэхэтфынышъ», къабыклэ тштэу уахътэ тфыхимыхуэ, къэ-барэу къылуатэрэм изы лахъ ыухыгъэу, адрэ лахыи «зы-

# ТИФЕСТИВАЛЬХЭР

## Лъэпкъ шлэжым зыкълэты

«Лъапсэм фэзыгъэзэжырэм зеужыжы» зыфилорэ шьолыр фестивалэу Адыгеим и Лъэпкъ театрэу Цэй Ибрахимэ ыцлэ зыхырэм щыкълэуагъэм республикэм итворческэ купхэр хэлэжыагъэх.

Шэн-хэбзэшлэхуэ лэшлэгъу-бэхэм лъэпкъхэм зэрэхьагъэхэр нѳбжыкълэхэм ягъэшлэгъэным фэгъэхыгъэ зэхэхэм плуныгъэ мэханэу илэм зыкълэты. Республикэм культурэмкълэ и Министерствэрэ Лъэпкъ культурэмкълэ и Гупчэрэ лѳтхьабзэр зэхашагъ.

Къалэхэм, районхэм ятворческэ купхэм якъэгъэлъэгъонхэм уасэ афэзышлэгъэхуэ Унэрэкъо Мирэ, Устэкъо Нухъэ, Баянова Лианэ, Къулэ Амэрбий, Жъажый Рузанэ, Валерий Смолиным, Цуекъо Нэфсэт, Шъхьэлэхэ Светланэ, нэмыкълэхэм яеплыкълэхэр тшлогъэшлэгъоныгъэх.

— Лъэпкъ зэфэшъафи 105-рэ Адыгеим щэпсэу, — кълыуагъ юрим итхьаматэ игуадзэу, та-

рихъ шлэныгъэхэмкълэ кандидатуэ Унэрэкъо Мирэ. — Бзэм, шэн-хэбзэм, фэшъафхэм якъэхуэмэн лѳфыгъо шъхьалэхэм ащыщых.

Адыгеим и Лъэпкъ театрэ идиректорэу Шъхьэлэхэ Светланэ кълэзэриуагъэмкълэ, лъэпкъ творчествэм пылхэм ятеатрализованнэ къэгъэлъэгъонхэмкълэ зэнэкъокъухэр зэхашэщтых. Лъэпкъхэм ятарихъ, яшэн-хэбзэхэр цы-лэныгъэм фагъэлэжыэщтых.

Апэрэ лъэбэкъур зышлэрэ сабыим «Лъэтегъэуцу» зыфилоу фы-зэхашэщтыхгъэр Шынджые кълыгъэхэм дахуэ къагъэлъэгъуагъ. Къуаджэм культурэм и Унэ дэмытми, сэнаушыгъэ зыхэлхэр къагъотых, шлэжъ ялэу нѳбжыкълэхэр аплух. Купым ипащэу Мэ-



зыужэкъо Саньет зэрэхигъэу-нэфыкълыгъэу, непэ сабыим фатшлэрэр ыгу реубытэ, щысэшлум кълэцълыкълухэр кълэрэплых.

Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артисткэу Афэшлэгъо Файнэ зэхэхэр зэрищэзэ, зэгъэпшэ-нэу ышлэгъэхэр цылэныгъэм кълыхыгъэх. «Чэщдэсыр» Кошхьэблэ районым щыщхэм къагъэлъэгъуагъ. Адыгэкълэ кълыкълыгъэхэм ятворчестви узылэпещэ. «Шъэ-щэжыр» Шэуджэн районым иартистхэм къашлэгъ, пащэр Сихуэ Фатим.

Урысыем культурэмкълэ изаслуженнэ лѳышлэу Стлэшэу Аскэр Гъобэкъуае щэпсэу. Культурэм и Унэ бэшлагъэу илэшъхэтет.

«Шыблэуджыр» лупкълэу къоджэ артистхэм къашлэгъ. А. Стлэшэу тызэрэщигъэгозагъэу, лъэпкъ шлэжым епхыгъэ едзыгъохэр нахы-бэрэ чылэхэм къащагъэлъэгъо-щтых.

Мыекълэу, Красногвардейскэ районхэм, фэшъафхэм нысашэхэр, лэпэщысэхэр зэрагъэфедэхэрэр, нэмыкълэхэр япрограммэ-хэм ахэтыгъэх. Красногвардейскэ районым итворческэ купэу «Вдохновениер» ыпэкълэ лъыкълэ-тэн зылэкълыщтхэм ащыщ. Гъобэкъуаехэм апэрэ чыплэр афагъэ-шъошагъ.

Урысхэм яшэн-хэбзэхэри районхэм къарыкълыгъэхэм гъэшлэгъонэу къагъэлъэгъуагъэх.

# ИСКУССТВЭМРЭ ЕДЖАПЭХЭМРЭ

## Тищыкълэгъэ сэнэхъатхэм афагъэсэщтых

Адыгэ Республикэм искусствэхэмкълэ иеджаплэхэм япащэхэм язэлукълэу тыгъуасэ Мыекълэуагъэ щыкълэуагъэм лъэшэу тызыгъэгумэкълэрэ лѳфыгъохэр кълыщалэтыгъэх.

Егъэдженым изэхэщэнрэ тищыкълэгъэ кад-рэхэм ягъэхъазырынрэ игъэкълотыгъэу зэлукълэм щатэгущылагъэх.

Культурэмкълэ министрэу Къулэ Мыхьамэт, АР-м искусствэхэмкълэ иеджаплэхэм методи-кэмкълэ я Кабинет идиректорэу Татьяна Гор-

да, искусствэхэмкълэ Адыгэ республикэ колледжэу У. Тхьабысымым ыцлэкълэ щытым идиректорэу Хьэлпэе Замир, нэмыкълэхэри кълыгушылагъэх. Республикэм культурэмкълэ иминистрэ иапэрэ гуадзэу Нафиса Васильевам зэрищэгъэ зэхэхэм еджаплэхэм япа-щэхэм яеплыкълэхэр кълыщалагъэх.

Анахъ дэгъоу лѳ зышлэхэрэм Къулэ Мыхьамэт гушылэ фабэхэр къафилауагъэх, министрествэм ищытхуэ тхылхэр аритыжы-гъэх.

Сурэтым итхэр: Къулэ Мыхьамэтрэ Щытхуэ тхылхэр зыфагъэшъошэгъэ Дмит-рий Гордиенкэмрэ.



# ВОЛЕЙБОЛ. УРЫСЫЕМ ИЗЭНЭКЪОКЪУ

## Зэлукълэгъуитлэ — текълоньыгъитлэ

«Динамо-МГТУ» Мыекълэуагъэ — «Ростов-Волей» Ростов-на-Дону — 3:0.  
Шэклогум и 15-м Мыекълэуагъэ щызэлукълэгъэх.  
«Динамо-МГТУ» — «Ростов-Волей» — 3:0.  
Шэклогум и 16-м Мыекълэуагъэ щызэдешлагъэх.

Апшэрэ купым хэт командэмэ ятлонэрэ къэкълотыгъэр аублагъ. Адыгеим испортсменхэр Рос-тов хэкум щыщхэм дэгъоу аде-

шлагъэх. Тикомандэ икапитанэу Къошк Руслъан, ешлагълэхуэ Алек-сандр Соколовыр, Павел Гор-дисовыр, Вячеслав Кириенкэр,

Евгений Тюриныр, нэмыкълэхэри текълоньыгъэм фэбанэхэзэ, ухъа-зырыныгъэшлэу кълэзэрагъэлъэгъо-щтым пылгыгъэх. Зэхэщэн лѳфыгъохэмкълэ, апэкълэ илъын-хэмкълэ щысэ атэпхынэу ешлагъэх Е. Тюринырэм Р. Къош-кымрэ.

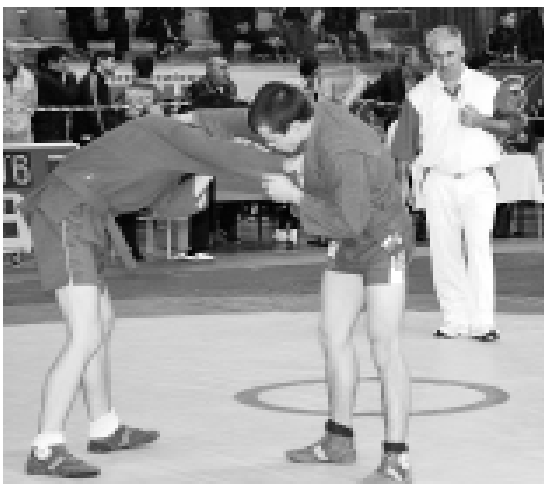
— Къэкълотыгъэуи 4-м тыщы-зэнэкъокъушт, апэрэ чыплитлэу зыхыхэрэр финалым хэфэщтых, — кълэуатэ тикомандэ итренер

шъхьалэу, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ тренерэу Павел Зборовскэм. — Тиспортсменхэм ялэпэлэсэныгъэ зэрэхьагъахь-рэр тэлъэгъу, кълытфэгумэкълыхэр дгъэгущлэхэ тшлогъу.

Темыр Осетием — Аланием икомандэ очко 19 илэу апэрэ чыплэм щыл. Дагъыстан очко 17 ригъэкълэгъу ащ ыуж ит. Адыге-им икомандэ ящэнэрэ чыплэм нэсыгъ, очко 15 кълыхыгъ.

Шэклогум и 22 — 23-м тиспортсменхэр Владикавказ щешлэщтых.

# САМБО



## Цыкълэ Рэмэзан кълыхыгъ

Урысые Федерацием и Кълыблэ самбэмкълэ изэнэкъокъу шэклогум и 15 — 17-м Мыекълэуагъэ щы-кълэуагъ.

1997 — 1998-рэ илэсэхэм кълэхугъэ кълэ-лэхэмрэ пшъашъэхэмрэ алырэгъум щыбэ-нагъэх. Яонтэгъуэкълэ анахъ псынклэхэм язэлукълэгъухэр тхьаумафэм зэхашагъэх.

Адыгэ Республикэм иеджаклоу Цыкълэ Рэ-мэзан килограмм 48-м нэс кълэзыщэчырэ-мэ якуп апэрэ чыплэр кълыщыдихыгъ. Трене-

рэу Шъэумэн Байзэт ар егъасэ. Мы купым Дэхъужь Хъызыр ящэнэрэ лъэгаплэр кълы-щыхыгъ.

Мерэм Дамир, кг 52-рэ, ятлонэрэ хуыгъэ. Ящэнэрэ чыплэхэр кълэдызыхыгъэхэр: Чин-гиз Шахбазов, Теуцожь Алым, Шъхьакълэмы-кълэ Артур, Къуижь Бислъан. Светлана Шуши-нам, кг 48-рэ, ятлонэрэ чыплэр кълыдихыгъ.

Зэнэкъокъур тыгъуасэ зэраухыгъэр тигъэ-зэт кълыхиутыщт.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр  
ЕМТИЛЬ Нурбий.

Зэхъышшагъэр  
ыкълэ кълэдызы-  
гъэкълырэ:

Адыгэ Республи-  
кэм лъэпкъ  
лѳхэмкълэ, лэклэб  
кълэралхэм ащы-  
псэурэ тилъэп-  
кълэгъухэм адыр-  
лэ зэлхыныгъэхэмкълэ  
ыкълэ кълэбар  
жъугъэм иамал-  
хэмкълэ и Комитет  
Адресыр: ур. Кре-  
стьянскэр, 236

Редакциер  
зыхышлэр:

385000,  
кълэ. Мыекълэуагъэ,  
ур. Первомайскэр,  
197.

Телефонхэр:

приемнэр:  
52-16-79,  
редактор шъхьалэм  
иапэрэ гуадзэр:

52-49-44,  
редактор гуадзэр-  
пшъэдэкълыжъ зы-  
хырэ секретары:

52-16-77.  
E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-  
гъэр:

Урысые Федерацием  
хэутын лѳхэмкълэ,  
телерадиокълэтын-  
хэмкълэ ыкълэ зэлъы-  
лэсыкълэ амалхэмкълэ  
и Министерствэ  
и Темыр-Кавказ  
чылплэ гълэоры-  
шлалэ, зэраушыхъа-  
тыгъэ номеры  
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэ

ОАО-у  
«Полиграф-ЮГ»,  
385000,  
кълэ. Мыекълэуагъэ,  
ур. Пионерскэр,  
268

Зэкълэмкълэ  
пчъагъэр

4046

Индексхэр

52161

52162

Зак. 3234

Хэутыным  
узщыкълэтхэнэу щыт  
уахтэр  
Сыхъатыр 18.00  
Зыщыкълэтхэгъэхэ  
уахтэр  
Сыхъатыр 18.00

Редактор  
шъхьалэр  
Дэрбэ Тимур

Редактор шъхьалэм  
иапэрэ гуадзэр

Мэщлэкълэ  
Сайд

Пшъэдэкълыжъ  
зыхырэ  
секретары  
Жакълэмыкълэ  
Аминэт